NIS

ors, — jo jūs nezināt, kā strā-
istrijas. Kad kāds no minis-
akstveţiem nosūtīja jums pir-
stuli, viņš norakstu ieviętoja
n nekad nebūtu pūlējies to
zmeklēt; un ja jūs nebūtu
s savu aplamo vēstuli, pierā-
ecīgo raksta numuru, jūs no-
ekad vairs nebūtu nekā dzir-
par šo nejēdzīgo lietu. —
arbūt jums taisnība, — teicu.
oteikti, — atbildēja Okonnors.
taču ir pieredze. Bet ne ar
spaini. Pirms astoņpadsmit
em pazaudēju sešus sasodītus
ratus un arī saņēmu ministri-
stu. Bet es vispār neatbildēju
ad nekā vairs neesmu dzirdē-
to muļķīgo lietu. Bez šaubām,
s kaut kur aktīs guļ un lai-
ūlēs tik ilgi, līdz kāds nākot-
turnieks to uzraks. Bet tagad
u bez bēdām. —
ūk, metode, kas vērts, ka to
a, — sajūsmināts iesaucos.
r jūsu atļauju, es varētu jūsu
iegli to lietu nokārtot, — pa-
ja allaž pakaļpot gatavais
ors.
abprāt, — teicu. — Es nekā
ju; vissliktākajā gadījumā
ūs jāsamaksā viens šiliņš un
su. —
abi. Atnesiet vienu lielu ap-
— Okonnors uzdeva slimni-
potājam.
o jūs gribat darīt? — vaicāju.
ūs redzēsit, — ar svarīgu se-
iksmi atbildēja Okonnors.
otājs atnesa aploksni. Okon-
īpīgi salika tajā visus doku-
, aizlīmēja aploksni un uzrak-
z tās: Neatvērt pirms manas

iciet vai nē, — bet Okonno-
ja taisnība: es vairs nesanē-
vienu vēstuli, ne raksta stēr-
asodītā spaiņa lietā. Diemžēl
inu, kas samaksāja vienu šī-
vienpadsmit pensu," smaidot
a stāstu pulkvedis Teilors.

eranto valodas tulkojis M. D.

k mīļeja
ar sevi

TĀSTA PAR SAVU ŠEFU

n aprakstiem, ko vēstures
āņu armijas ārsts un psi-
ilggadējās sekretāres Kristas
Kellijam uzrakstītā lieciba
i ap Hitleru". Sniedzam lasī-

šanās" sācis diktēt arvien
k, bieži vien nonākdams tādā
kumā, ka kļuvis no viņa bail.
bijis sevišķi gadījumos, kur
diktējamā runā uzbrucis
m vai Ruzveltam. Tad viņš
s, žestikulējis rokām, un viņa
ušā seja bijusi tik nikna, ka
tinieks atrastos tepat istabā
manuskriptu atstājis guļam
am rītam, tad sācis nebeidza-
abojumus, parasti trīs vai
reizes likdams manuskriptu
stīt un skaļi lasīdams vienu
nas vietu.
sākumā Hitlers parasti pus-
s štābā kopā ar virsniekiem
l. g. to pēkšņi pārtraucis, jo
ģenerāļi pie pusdienu galda
ši viņam pretējus uzskatus
is" sācis ēst viens pats, bet
nam tas kļuvis par garlaicīgu.
ājis pa kādam nejaušam vie-
et tie, kā viņš apgalvojis, at-
āk bieži runājot par dienesta
Īstenībā gan viņš pats bijis
s uzsācis šādas sarunas.

uŗā sabiedrībā un runājot par
u tematu, Hitleram bijis sa-
galvenais vārds. Dažreiz it-
a viņam vienaldzīgi sarunu
i, bet vajadzīga vienīgi au-
. Sarunās visvairāk runājis
ar sevi, saviem mērķiem un
dažkārt nedaudz dienu lai-
ārtodams vienu un to pašu
s reizes. Šim runām pašam
evi Hitlers piešķīris lielu
jo tajās viņam vēl neskaid-
tas bieži kļūstot skaidrāk
rmajām sekmēm karā virs-
ņa un sakāpinājusies tik ār-
ka viņš vēlāk vispār vairs
ausījis nekādus iebildumus
ietā griba vēlāk izvērtusies
irgalvību. Agrāk noliegdams
tas sniedzas pāri zemes lī-
itlers pēc 20. jūlija atentāta
atzinis augstākas varas eso-
kuŗas rīcība izpaužoties Die-
udzītā cilvēkā — viņā pašā.

g. arvien skaidrāk kļuvis
s diktātora fiziskais sabru-
Kreisā roka nemitīgi un ar
tiprāk trīcējusi, un viņš
s saturēt ar labo. Ejot pa
abo kāju; ja viņš pēcpusdie-
as laikā gribējis atgulties
sulainim bijis jāuzceļ gul-
Ar labo aci tai laikā redz
slikti, bet ar kreiso nemaz
igais sabrukums kļuvis ar
s,

LATVIA
Latvian Newspaper

Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmermann-Str. 2.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 69 (174)
Otrdien, 1948. g. 31. aug.

Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs, vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Čulītis, H. Mindenbergs, A. Smits. Adrese: Günzburg-Do.; red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50), apg.: Marktpl. 25 (t. 84), spiest: Bgm.-Landmann.-Pl. 7 (t. 92)

Sabiedrotajiem ļoti jāuzmanās

VIENOŠANĀS GAN PANĀKTA, BET TĀ NEMODINA CERĪBAS

Berlīnē var atkārtoties Austrumeiropas spēle

Piektdien, pl. 17 pēc Maskavas laika, rietumu sabiedroto diplomāti atkal ieradās Kremlī turpināt iesāktās apspriedes ar Molotovu, kas ilga trīs stundas. Sarunās piedalījās arī padomju ārlietu viceministrs Višinskis. Kā parasti, arī šoreiz pēc atgriešanās no Kremļa rietumu pārstāvji sapulcējās internā apspriedē britu vēstniecībā. Visu sestdienu Bevins Londonā nepārtraukti apspriedās ar saviem padomniekiem un franču vēstnieku Masiļi. Apspriedes Vašingtonā, Londonā un Parīzē turpinājās vēl svētdien. Uzmanīgais optimisms, kas sākās pēc audiences pie Staļina, Londonā pastāv arī pēc sarunām ar Molotovu. Politiskās aprindas britu galvaspilsētā pārliecinātas, ka Maskavā laikam izdosies panākt kādu vienošanos un, proti, valūtas jautājumā.

No otras puses viena daļa politiķu Vašingtonā izrāda zināmas bažas par Kremļa konferenču ieilgšanu. Jau pagājušas četras nedēļas, kopš diplomāti pirmoreiz apmeklēja padomju valstsvīrus. Lai gan apspriežamie jautājumi svarīgi, labai gribai pastāvot, tos tomēr jau varēja atrisināt. Ja arī Maskava principā pievienotos rietumvalstu viedoklim par kopīgu valūtu un kontroli Berlīnē, tas vēl nenozīmējot, ka visi grūtumi būtu novērsti. Vēl paliktu visai svarīgs jautājums, kā kontroli praktiski reālizēt. UP sakās zināms, ka sabiedrotie ierosinājuši radīt īpašu finanču komisiju. Šā vai tā, ari Kremļa pozitīva atbilde nozīmētu tikai „pirmo mazo sākumu" uz kopīgu saprašanos. Vēl nekas neliecina, ka aukstais karš līdz ar to beigtos. Jo arī pēc vienošanās Maskavā, sāktos vēl grūtas tehniskas sarunas par blokādes atcelšanu un kopīgu valūtu Berlīnē.

Labi informētais amerikāņu dienas laikraksts „New York Times" raksta, ka arī pēc apspriedēm pie Molotova būs vajadzīga mazākais viena konference. Visas pazīmes rādot, ka diskusijas Kremlī varētu attīstīties par četrū militāro gubernātoru sarunām Berlīnē. Bet pēdējie notikumi bij. Vācijas galvaspilsētā, kas neapšaubāmi krievu inspirēti, pēc „New York Times" domām, liecinot, ka Maskava spēlē dubultu spēli. Sabiedrotajiem vajadzētu ļoti uzmanīties, lai jauno konferenci Berlīnē nesasauktu vienīgi laika novilcināšanai, kas Kremlim vajadzīgs rietumu poziciju vājināšanai. Tad varētu notikt tāpāt, kā jau piedzīvots Austrumeiropas valstīs, kad Padomju Savienība ASV, Lielbritanijas un Francijas acu priekšā „pratusi" sagrābt visu varu savās rokās.

Londonas svētdienas presē galveno vietu aizņem ziņojumi par sarunām Maskavā. Zīmīgi, ka visi laikraksti it kā sagatavo lasītājus, lai tie neliek pārāk lielas cerības uz Kremļa konferencēm. Visas avīzes akcentējušas vienu vārdu, ka eventuālā vienošanās var būt tikai principiāla. Laikrakstos bez tam norādīts, ka jau vistuvākajās dienās gaidāms pagaidu komunikē. To apstiprina arī Reuters, kas ziņo, ka svētdien rietumu diplomāti esot nodarbojušies galvenokārt ar šī komunikē rediģēšanu. „Oficiālais paskaidrojums par sarunām Maskavā," raksta „Observer", „laikam rādīs, ka panāktā vienošanās ir visai niecīga." To varētu uzskatīt vienīgi par „modus vivendi". Londonā tāpēc neviens nelolojot lielas cerības. „Sunday Times" norāda, ka Maskavas sarunu panākumi piedēvējami galvenokārt rietumu diplomātiem, lai gan neviens no tiem nepriecājoties par pārāk niecīgajiem rezultātiem. Īstenībā Maskavā būs atjaunots tikai vecais stāvoklis.

BBC diplomātiskais redaktors, analizējot pašreizējo stāvokli, konstatē, ka Padomju Savienība vēl aizvien cerē uz saimniecisku krizi Savienotajās Valstīs un Lielbritanijā. Izejot no šāda pieņēmuma, Maskava tāpēc izdara spiedienu visās vājākajās vietās. Un tāda vājākā vieta šobrīd esot Berlīne. Vienošanās Kremlī atkarājas no tā, ko padomju varasvīri domā par Rietumeiropu. Ja Staļins pārliecināts par demokratiju saimniecisku bankrotu, tad izdevīgāk viņam nogaidīt, kamēr tas iestātos, lai tad iecerēto varētu iegūt bez liela riska.

BBC

Arī amerikāņu joslā notiks plašāka nometņu pārvietošana

Jau ziņots par plašākām nometņu pārvietošanām angļu joslā un par dažu nometņu pārkārtošanu un pārvietošanu arī amerikāņu joslā. Sakarā ar to LCK viceprieksšēdim V. Lambergam IRO amerikāņu joslas galvenajā mītnē Bād-Kisingenā bija saruna ar pārvietošanas daļas vadītāju Edvardu, kas paskaidroja:

„Pēc armijas rīkojuma drīzumā amerikāņu joslā notiks DP nometņu pārvietošana. Vispirms jāatbrīvo visi īpašumi un privātas mājas, kuras aizņem DP nometnes. Tāpēc visas tās nometnes, kas tagad atrodas baznīcu vai privātīpašnieku namos, vajadzēs likvidēt un pārvietot. Šī ricība jau ievadīta. Emigrācijas atvieglošanai likvidēs arī vairāku tautību jauktās nometnes un vienas tautības DP koncentrēs atsevišķās lielās nometnēs, vismaz pa 2000 cilvēku katrā. Līdz ar to, saprotams, visā joslā būs vajadzīga plaša DP pārvietošana no vienas nometnes uz otru un būs arī neiespējami saglabāt visas tagad esošās nometņu kopības un to iestādījumus."

Kā zināms, nesen jau likvidēta latviešu nometne Neietingā, kas atradās klostera telpās. Nometnes iemītniekus sadalīja pa Berchtesgādenas, Traunšteinas, Mildorfas, Ingolštates, Rotenburgas un Erlangenas nometnēm. LCK informācijas nozare ar vadītāju V. Lambergu novietojusies Erlangenas nometnē.

Vai arī Berlīnei draud galīga saškelšanās?

Krievu un amerikāņu militārās policijas sadursme

Četru valstu pārstāvji gan Maskavā nedēļām ilgi meklē kaut kādu vienošanos Berlīnes jautājumā, bet padomju spiediens Berlīnē tai pašā laikā nav atslābis, bet gan pastiprinājies. Ja reālizētos projektētā pilsētas maģistrāta pārcelšana uz kādu no rietumu sektoriem, tad, pēc BBC politiskā komentātora domām, arī Berlīnes saškelšana divās daļās klūtu tikpat pilnīga, kā tas jau notiecis ar visu Vāciju. Četru sektoru pilsētā nerimstas arī sadursmes. Padomju iestādes apsūdz amerikāņu militāro policiju, ka tā sašāvusi kādu krievu kareivi.

No amerikāņu puses par starpgadījumu paskaidrots, ka naktī uz sestdienu amerikāņu militārās policijas postenis gribējis aizturēt kādu krievu militāro automobili par neatļauti ātru braukšanu. Postenis no automobiļa apdraudēts ar ieroci un nogrūsts no motocikla. Pēc tam viņa biedrs, otrs amerikāņu militārais policists, izšāvis uz braucējiem.

Ošerslebenā, padomju joslā, nošauts turienes krievu komandants, svētdien ziņoja Štutgartes raidītājs. Visa apkārtne pēc tam nosprostota, meklējot uzbrucēju, bet vainigais pagaidām nebija atrasts.

Angļu un amerikāņu iestādes Berlīnē paskaidrojušas, ka tām nav iebildumu pret vācu ierosinājumu — pārcelt Berlīnes maģistrātu uz kādu no rietumu sektoriem, ievērojot pēdējā laikā notikušās komūnistu demonstrācijas un maģistrāta darbības aizkavēšanu padomju sektorā. Angļu un amerikāņu militārā valdība ar mieru dot maģistrātam telpas savos sektoros, ja galīgi noskaidrotos, ka padomju iestādes nevar vai negrib nodrošināt Berlīnes pilsētas pārvaldei netraucētas darba iespējas savā pilsētas daļā.

Prasību pēc šāda nodrošinājuma divos rakstos padomju komandantam ģenerālim Kotikovam izteicis Berlīnes deputātu vecākais Dr. Zūrs. Kotikovs līdz pirmdienai bija atbildējis tikai uz pirmo iesniegumu, pie tam ar pretjautājumiem: vai Dr. Zūrs prasot, lai padomju iestādes aizliegtu berliniešiem uzmeklēt savus deputātus un nostātos starp maģistrātu un strādniekiem, kas prasa pilsētas pārvaldes politikas grozīšanu? Dr. Zūrs iesniegumā norāda, ka četras piektdalas berliniešu ar tagadējā maģistrāta darbību apmierinātas, bez tam iedzīvotājiem būs iespējams savu gribu demokratiskā veidā izteikt pašvaldību vēlēšanās.

Maģistrātu nepieciešams sasaukt jau šinīs dienās, lai izraudzītu četrus Berlīnes pārstāvjus Rietumvācijas parlamentārajā padomē, kas sanāk 1. septembrī Bonnā un apspriedīs Rietumvācijas pagaidu satversmes jeb „pamatlikuma" projektu. Padomju militārās valdības laikraksts „Tägliche Rundschau" svētdien aicināja Bonnas sanāksmi boikotēt, jo min. likumprojekts paredzot galīgi izjaukt Vācijas vienību un atraut vācu tautai Rūras apgabalu. Īstenībā projektā sevišķi uzsvērts, ka galīgais mērķis ir Vācijas vienība un Rietumvācijas valdība būs tikai pagaidu nokārtojums.

Berlīnes maģistrātam tagad arī nav iespējams izmaksāt atalgojumus saviem darbiniekiem rietumu sektoros, jo kāds padomju kapteinis krievu militārās valdības uzdevumā pārņēmis maģistrāta galvenās kases pārraudzību.

Līdz pirmdienai vēl nebija tuvāku ziņu par trim vācu žurnālistiem, kas sestdien neatgriezās no reportāžas gājiena uz maģistrāta ēku krievu sektorā un kurus it kā apcietinājusi krievu militārā policija.

Feldmaršals Montgomerijs, inspekcijas brauciena laikā jautāts par stāvokli Berlīnē, atteicās to komentēt, jo tā esot diplomātu, ne ģenerāļu lieta. Angļu konservatīvā „Yorkshire Post" uzsver, ka komūnistu pēdējās akcijas Berlīnē māksligi organizētas pēc vecām totālitāro sistēmu receptēm, demonstrējot „tautas dusmu izraisīšanos". Vispirms vajadzētu izslēgt „strāvas avotu" Maskavā, kas šiem pasākumiem piegādā enerģiju. BBC komentātors norāda, ka šo akciju gala mērķis ir pakāpeniski iespēlēt SED rokās kontroli par Berlīnes policiju, valūtu, pārtiku un izejvielām, lai tad pēc laika izbeigtu iebkādu rietumu sabiedroto armiju kontroli.

BBC, St

Ģenerālis aicina sacelties pret Tito

Dienvidslavijas aviācijas virspavēlnieka vietnieks ģenerālis Pero Popivoda, kam priekš dažām dienām izdevies izbēgt, publicējis padomju komūnistu partijas oficiozā „Pravda" uzsaukumu dienvidslavu virsniekiem, kuŗā aicina „atbrīvot zemi no Tito nodevīgās pretpadomju politikas". Naidīgā kampaņa pret Tito turpinās arī Ungārijas un Rumānijas presē. Dienvidslavijas ārlietu ministrija īsā laikā iesniegusi otru protesta notu Budapeštai, asi vēršoties pret ungāru komūnistu vadītāju Rakoši, kas, tāpat kā Rumānijas ārlietu ministre Anna Paukere, uzaicinājis dienvidslavus gāzt valdību un pārņemt varu. Notas beigās norādīts, ka Ungārijas valdība atjaunojusi veco šovinismu un aizmirsusi to „draudzīgo palīdzību", kas saņemta no Dienvidslavijas cīņā par „tautas demokratiju".

Londonā sestdien ieradies bijušais Čechoslovakijas ministru prezidenta biedrs un Prāgas lielvecākais Zenkls, kam priekš kāda laika laimējās pārbēgt uz Bavāriju. Preses pārstāvjiem viņš izteicies, ka pēdējie seši mēneši Čechoslovakijā viņam un viņa sievai bijuši daudz launāki nekā seši gadi, ko tas pavadījis Buchenvaldes koncentrācijas nometnē.

BBC

Krize Francijā draud ar katastrofu

Pēc viena mēneša pastāvēšanas atkāpusies desmitā franču valdība

Sestdien no rīta pēc viena mēneša pastāvēšanas atkāpās Andrē Mari kabinets Francijā. Kopš Vācijas kapitulācijas, tā jau ir desmitā valdība, kas veltīgi izpūlējusies atrisināt saimnieciskās un politiskās problēmas. Mari kabineta mūžs bija visīsākais. Valdība atkāpās pēc stundu garas sēdes, kuŗā liktenīgs izrādījies algu jautājums: finanču ministrs bijis ar mieru tās paaugstināt par 10 proc., kamēr sociālisti prasīja 15 līdz 16 proc. paaugstinājumu.

Valsts prezidents Oriols jaunu valdību sastādīt vispirms uzaicināja sociālistu Polu Ramadjē. Pēc apspriedēm ar politisko partiju līderiem, Ramadjē paziņoja, ka viņš nevar izpildīt prezidenta uzdevumu. Tad Oriols pie sevis aicināja katoļu tautas partijas biedru, Mari kabineta ārlietu ministru Šumanu un lūdza viņu uzņemties jaunas valdības sastādīšanu. Ja gadījumā politiskās partijas nevarēs vienoties, tad prezidentam atliks tikai viena izeja — atlaist nacionālsapulci un izsludināt jaunas vēlēšanas.

Mari kabineta demisija notikusi ļoti saspīlētā politiskā atmosfairā. Vašingtonā un Londonā valda bažas, vai tikai šis apstāklis neietekmēs sarunas Maskavā un Eiropas parlamenta sasaukšanu. Lai gan līdz jaunā kabineta sastādīšanai ārlietu ministriju vada Šumans, kas deklarēja, ka Francijas ārpolitika nemainīsies, iekšēja nestabilitāte Parīzē var tomēr sagādāt zināmas grūtības franču vēstniekam Padomju Savienībā. Šī iemesla dēl Savienotajās Valstīs izraisījies pesimisms, kas vērojams arī Londonā. Britu valdības aprindās ministru prezidenta Etlija vilcināšanos pievienoties Francijas aicinājumam par Eiropas parlamenta sasaukšanu tagad atzīst par apsvērtu un piesardzīgu ricību. Kāds ārlietu ministrijas pārstāvis izteicis pat bažas, vai Mari valdības demisija neietekmēs arī UN pilnsapulci, kas sanāks 23. septembrī Parīzē.

Jaunā krize radās tāpēc, ka finanču ministrs Reino ierosināja paaugstināt cenu maizei, labībai un pienam. Bija paredzētas lielākas maksas arī dzelzceļiem. Šiem ierosinājumiem pretojās sociālisti. Remadjē Francijas saimniecisko jautājumu kārtošanu raksturojis tā, ka iekšpolitikā tas „nozīmē inflāciju, bet uz ārieni bankrotu".

Ja Šumana pūles izrādīsies nesekmīgas, Oriolam vēl paliks iespēja aicināt sastādīt valdību vai nu komūnistus vai de Gollu. Komūnistu partijas līderis Diklo izteicies, ka viņa partija būtu ar mieru dibināt kabinetu uz demokratiskās ūnijas pamatiem. Bet maz ticams, ka komūnistus atbalstīs citas partijas. Pēc politisko novērotāju domām, ģenerālis De Golls valdības sastādīšanu neuzņemsies, jo viņa plānos ietilpst nacionālsapulces atlaišana un jaunu vēlēšanu izsludināšana. Jau tuvākajās dienās viņš nodomājis uzsākt kampaņu, lai sagatavotu sev ceļu varas pārņemšanai. Kāds ģenerāļa tuvs līdzstrādnieks izteicies, ka De Golls pārliecināts par tā saucamās „trešās varas" sabrukumu. Tagad esot pienācis īstais laiks uzsākt cīņu.

Līdzīgās domās par tagadējā Francijas parlamenta nespēju ir arī radikālsociālisti. Jau pagājušā svētdienā vairākās sanāksmēs viņi uzsākuši kampaņu par nacionālsapulces atlaišanu un jaunu vēlēšanu izsludināšanu. Ja gadījumā kādai politiskai partijai tomēr izdotos valdību sastādīt, maz ticams, ka tā varētu atrisināt visas sarežģītās saimniecības problēmas. Zīmīgi, ka pat Ramadjē svētdien prasījis jaunajam kabinetam vismaz 10 mēnešu ilgu mūžu, tas ir līdz nākamajam saimniecības gadam. Citādi tas izrādīsoties tik pat nespējīgs kā līdzšinējie.

Britu prese un BBC politiskais komentātors valdības krizi Francijā nosauc par nožēlojamu parādību. „Observer" izsakās, ka neviens kabinets nevarēs izglābt Franciju no katastrofas tik ilgi, kamēr zemnieki, fabriku strādnieki un partiju līderi izturēsies tā, kā pagājušā nedēļā. Laikraksts asi nosoda arī Mari, ka viņš akceptējis pašvaldību vēlēšanu atcelšanu, tādā kārtā dodot komūnistiem rokā trumpi par nedemokratisku ricību.

BBC, BB

Latviešu brošūra 450 konferences dalībniekiem

ARCHIBĪSKAPS PROF. DR. T. GRĪNBERGS ATGRIEZIES ESLINGENĀ

Ar rožu klēpi no konferences Amsterdamā Eslingenā atgriezies archibīskaps prof. T. Grīnbergs. Rozes viņam pasniedza karalienes Vilchelmines slimnīcā nodarbinātās 20 latvietes.

Archibīskaps ar konferencē gūtajiem panākumiem apmierināts. Latviešu liktenis apgaismots archibīskapa pārskatā, kuŗu sagatavoja prof. K. Kundziņš un prāvests J. Kullītis. No Zviedrijas latviešiem konferencē piedalījās prāv. O. Sakārnis, māc. J. Teriņš un māc. K. Vekmanis. Prāvests Sakārnis visiem 450 konferences delegātiem izdalīja Zviedrijā iespiestu ilustrētu brošūru par kristīgo ciešanām viņpus dzelzs aizkara. Īpašu uzmanību mūsu likteņa izpratnē parādījis Kanādas delegāts. Viņš informējis, ka pēc obligātā viena gada nostrādāšanas noteiktā vietā, mūsu tautieši Kanādā varēs privāti sameklēt darbu un novietoties lielākās kopībās.

Archibīskaps atgriezās kopā ar pasaules luterāņu apvienības pārstāvi Vācijā Dr. Hongu un diviem amerikāņu profesoriem. Ciemiņi apmeklēja mūsu sirmo baznīcas galvu viņa šaurajā trimdas mītnē.

H. M.

ASV atbalsta Eiropas parlamenta sasaukšanu

Savienoto Valstu ārlietu ministrijas preses šefs paskaidrojis, ka Vašingtona apsveic Francijas ierosinājumu sasaukt Eiropas parlamentu. Šis paskaidrojums nozīmē, ka ASV oficiāli iestājušās par Eiropas ciešu saslēgšanu. 1. septembrī Interlakenā Šveicē notiks Eiropas parlamentārās ūnijas sanāksme, kuŗā Lielbritaniju pārstāvēs 25 vīru liela strādnieku partijas delegācija deputāta Mekeja vadībā. Politiskās aprindas Londonā paredz, ka šajā konferencē apspriedīs arī Eiropas parlamenta sasaukšanu. Vinstons Čerčils Interlakenas konferencē nepiedalīsies. Britu laikraksts „Economist" domā, ka sešiem Briseles pakta ministru prezidentiem vajadzētu rēgulāri sanākt uz apspriedēm, lai stiprinātu Eiropas politisko vienību. Šādām premjēru sanāksmēm būtu arī vajadzīgā autoritāte un prestižs.

BBC

Sākusies tīrīšana padomju armijā

Parīzes laikraksts „Epoque", atsaucoties uz drošiem avotiem, ziņo, ka Padomju Savienībā sākusies drastiska tīrīšana sarkanarmijas rindās. Daudzi augstāki virsnieki atcelti vai apcietināti. Tīrīšana attiecas arī uz visu zemāko virsnieku korpusu un politiskajiem komisāriem. Lēmums par pārkārtojumiem un tīrīšanu pieņemts padomju maršalu sanāksmē jūlijā, ko vadījis Staļins. Pieci maršali — Žukovs, Timošenko, Rokosovskis, Tolbuchins un Malinovskis — kas pēc kara tika pārcelti mazāk svarīgos postenos, atkal atgriezušies armijas vadībā. Timošenko nozīmēts par ģenerālštāba šefu Kremlī, kamēr Žukovs vadīs Balkānu armiju, bet Rokosovskis uzņēmies virspavēlniecību pār armijām, kas stacionētas Austrijā, Vācijā, Polijā un Baltkrievijā.

NZ

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 69 (174) 1948. g. 31. augustā

Ar autora parakstu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

KAS MĒS ĪSTI ESAM?

Otrā pasaules kara rezultātā vairāk kā 120 000 latviešu dzīvo dažādās Vakareiropas zemēs. Runās un rakstos šos latviešus apzīme vismaz ar četriem dažādiem vārdiem - bēgļi, trimdinieki, emigranti un DP jeb pārvietotās personas. Atgadās, ka vienā un tai pašā reizē ir sastopami vairāki no šiem apzīmējumiem, kaut gan tie nekādā ziņā nav uzskatāmi par sinonimiem. Arī tas nav viena alga, kādu no šiem vārdiem mēs lietojam, kā mēs savu stāvokli kvalificējam.

Liekas, ka visbiežāk mēs sevi dēvējam par bēgļiem. Šis nosaukums mums tomēr nav piemērots ne pēc formas, ne arī būtības. IRO statūtos mēs esam apzīmēti par pārvietotām personām, bet par bēgļiem ir nosauktas citu katēgoriju personas, pie kurām mēs negribam sevi pieskaitīt.

Bēgļi ir cilvēki, kas spontāni pārvietojas uz citām dzīves vietām, lai glābtos no kādām pēkšņām briesmām. Latviešu noklūšanu Vakareiropā nevar uzskatīt par bēgšanu. Bēgļi nav tie tūkstoši strādnieku, ko piespiedu kārtā pārveda uz Vāciju darbos, nav jaunieši, kurus aizveda tā sauktam darba dienestam. Nekādā ziņā par bēgļiem nevar saukt arī bij. karavīrus, ko piespiedu kārtā mobilizēja. Tai laikā, kad vairums atstāja Latviju, sauszemes ceļš uz rietumiem bija jau nogriezts. Brīvas satiksmes nebija arī pa jūru. Izbraukt tā tad varēja tikai tie, kurus spieda izbraukt. Bet tā nebija vairs bēgšana.

Nav mums piemērots arī trimdinieka nosaukums. Par trimdiniekiem sauc cilvēkus, kas piespiedu kārtā pārvietoti uz citu dzīves vietu un tiek spiesti tur dzīvot. Mūs neviens nespiež katrā ziņā palikt pašreizējās nometnēs, bet gan cenšas sagādāt iespēju aizbraukt uz dažādām citām zemēm pēc savas izvēles un daudzi šo iespēju ir jau izlietojuši.

Trimdinieku nosaukums jārezervē tiem mūsu tautas piederīgiem, kas ir piespiedu kārtā aizvesti no dzimtenes austrumu virzienā un ir spiesti tur dzīvot. Šie nelaimīgie latvieši ir trimdinieki, un mums nemaz nav morāliskas tiesības savu stāvokli pielīdzināt viņu stāvoklim.

Mēs sevi mēdzam arī saukt par emigrantiem un runājam par dzīvi emigrācijā. Bet arī šis apzīmējums nav pilnā mērā piemērots mūsu stāvoklim. Emigranti ir cilvēki, kas labprātīgi pārvietojušies uz kādu citu valsti uz pastāvīgu dzīvi, meklējot sev labākus dzīves apstākļus, vai arī bēgot no politiskām vai reliģiskām vajāšanām. Mums nebija vajadzības meklēt sev labākus dzīves apstākļus kādā citā zemē. Mēs nebijām arī nekādi revolūcionāri ne politikā, ne reliģiskā dzīvē un mums nebija nekādu domstarpību vai nesaskaņu ar tautas vairākumu ne politiskos, ne reliģiskos jautājumos, kamēr mēs dzīvojam savā neatkarīgā valstī.

Kā mēs latvieši, tā arī vairāku citu tautu piederīgie, kas pašlaik uzturas svešumā un atsakās atgriezties savā dzimtā zemē, esam savdabīga, tikai pašreizējam laikmetam iezīmīga vēsturiska parādība, ko ir radījusi komūnistu darbība Austrumeiropā. Šī darbība ir saistīta ar piespiedu līdzekļiem, ar masu vajāšanām, ar tā saukto šķiras pretinieku iznīcināšanu.

Personām, kas pašreiz uzturas ārpus savas dzimtās zemes, ir dots tagad visā pasaulē iegājies īpašs apzīmējums — pārvietotās personas. Šis apzīmējums ir iesakņots IRO statūtos un dažādos citos starptautiskos aktos un līgumos, kā tāds tas ieies arī mūsu laikmeta vēsturē. Mums nav nekādas vajadzības vairīties no šā visā pasaulē izplatītā apzīmējuma un meklēt sev kādu citu apzīmējumu.

Pēc citu tautu valodu parauga mēs runājam par pārvietotām personām. Latviešu valodā bez svešvārda — persona, ir iespējams iztikt un palikt pie vārda — pārvietotais un pārvietotie, — tāpat kā mēs lietojam vārdus slimais, izsūtītais, apmelotais.

Mums visiem ir skaidrs, ka pārvietotie gribētu palikt ārpus savas dzimtenes tikai tik ilgi, kamēr apstākļi dzimtenē tādā mērā būs pārveidojušies, lai pēc atgriešanās tur atpakaļ bez briesmām varētu dzīvot cilvēcīgu dzīvi. Bet līdz tam laikam pārvietotie tiecas palikt ārpus savas dzimtenes, dzīvot svešumā. Ja mēs gribētu apzīmēt arī savu stāvokli vai atrašanās vietu, tad būs jāatzīst, ka mēs neatrodamies ne bēgulībā, ne trimdā vai emigrācijā, bet pagaidām līdz turpmākam dzīvojam ārpus savas dzimtenes, tā tad svešumā un atrodamies pārvietoto stāvoklī jeb svešniecībā. Vārdi pārvietotais un svešniecība lai mums vienmēr un visur atgādina, ka mēs neatrodamies tai vietā, kur mums pienākas būt, bet esam pārvietoti, un ka svešniecība nekad nevar aizstāt pašu mājas.

Prof. P. Starcs

Krievi kāro pārbaudīt DP dokumentus

PC IRO 10. septembrī izbeidz darbu, un sāk strādāt IRO

No Ženevas saņemta informācija, kas raksturo UN sociālās un ekonomiskās padomes darbu, par cik tā skar bēgļu problēmu.

Padomes sēdes sākās Ženevā jau jūlijā un ar pārtraukumiem turpinājās līdz augusta beigām. Loti plašas debates notika par PC IRO darbību un bēgļu problēmu vispār. Angļu delegāts Filips norādīja, ka bēgļu jautājumu varētu likvidēt divos gados, ja valstis vēlētos uzņemt tos bēgļus, kas nav repatriējami.

Krievu delegāts Kulačenko vairāku stundu garā runā izteicās, ka pirmā vietā liekama repatriācija. Padomju valdība speršot noteiktus soļus, lai tās pilsoņi tiktu mājās. Pēc krievu uzskata, izvietošana citās zemēs izdarāma tikai ar dzimtenes piekrišanu. Delegāts ierosināja ļemumu, lai nometnēs nepielautu propagandu, kas vērsta pret valstīm — UN loceklēm un pret repatriāciju. Likvidējami visi bēgļu centri un komitejas. Aizliedzama bēgļu saistīšana ar militāru vai pusmilitāru raksturu. Repatriācija paveicama 1949. gadā. Nekavējoties dzimtenē atgādājami visi bērni bez vecākiem. To valstu pārstāvjiem, kas nodarbojas ar repatriāciju, dodama iespēja brīvi apmeklēt nometnes, kā arī izdarīt DP sarakstu un dokumentu pārbaudi. Jāgādā, lai nometņu vadības personas nepiederētu pie tām valstīm, kuru pilsoni atrodas nometnēs.

Šo krievu rezolūciju noraidīja ar lielu balsu vairākumu.

Loti plašas debates notika par bezvecāku bērniem. Vairākkārt pieminēja arī latviešu bērnus, kas atrodas angļu joslā. Angļu delegāts šinī sakarībā uzsvēra, ka baltieši 1939. g. nav bijuši padomju pavalstnieki un tāpēc arī tiem tagad nevar uzspiest Pad. Savienības pavalstniecību. Tāpat angļi nevar izdot bezvecāku bērnus uz pieprasījumu, kam nav pievienoti dokumentāri pierādījumi. Uz to krievu pārstāvis jautāja, kur atrodoties Baltijas republikas, ja ne Padomju Savienībā? Angļi varot arī neatzīt Baltijas republiku statusu, bet bērni jādodot krieviem. Uz to angļu pārstāvis vēlreiz norādīja, ka no Baltijas valstīm evakuētie bērni nav uzskatāmi par padomju pilsoņiem un tādēļ krievu priekšlikums noraidāms, kas arī notika ar visām pret trim balsīm.

Amerikas delegāts Rozenfilds tālākās debatēs norādīja, ka repatriācija gan atbalstāma, bet jāiegaumē arī izvietošanas nepieciešamība. Mēs nepiekrītam — teica amerikānis — ka cilvēkus sūta uz kādu zemi pret viņu gribu kā lopus. Ja tiks traucēta izvietošana, tas novedīs bēglus līdz izmisumam. Kanādas delegāts Vilgress apliecināja, ka līdzšinējie piedzīvojumi ar DP izvietošanu Kanādā apmierina kā Kanādas valdību, tā pašus bēglus. Dānis Dichs ieskatīja, ka bēgļu uzņemšanā lielāka aktīvitāte būtu jāgaida no tām zemēm, kas karā nav cietušas, kā Šveice, Zviedrija, Īrija un Portugāle. Sesijas noslēgumā pieņēma rezolūciju, ko ierosināja rietumu sabiedrotie un kas paredz bēgļu plānveidīgas izvietošanas turpināšanu.

Beidzot arī IRO statūtos paredzētais ratifikāciju skaits ir ienācis un kad 10. septembrī sanāks IRO galvenā padome, darbu izbeigs IRO sagatavošanas komisija un sāks darboties IRO.

Kādas varētu būt latviešu iespējas

VĒSTULE LATVIJAI NO BUENOS AIRESAS

Lai spriestu, vai ieteicama izceļošana uz Dienvidameriku, pilnīgi jāzina turienes apstākļi. Par Argentīnu runājot, vispirms jāsaka, ka tur nav nozares, kur nevajadzētu strādīgu roku. Tikpat bagātīga pārtika. Arī klimats ļoti dažāds, un latvietis šajā plašajā zemē var atrast sev piemērotu vietu. Parasti lielākās rūpes gan sagādā, ja tā varētu teikt, sabiedriskais klimats, sociālās vides iespaids tautiskuma saglabāšanā.

Argentīnas satversme ārzemniekiem piešķir visas pilsoņu civilās tiesības un pat dažas politiskās tiesības, kas ļoti plašas ir pēc nodzīvotajiem 2 gadiem, kad ikviens ārzemnieks var iegūt pavalstniecību un, ja vēlas, to atkal atsaukt. Gan arī tūdaļ jāsaka, ka argentīniešu lojālitāti pret ārzemniekiem neizraisa vis humānitāte, bet cerības, ka ieceļotāji ātrāk asimilēsies. Valsts tāpēc neatbalsta sveštautību nacionālos centienus, taču tos arī nekavē, kas ir ļoti svarīgi. Tikai tādēļ Argentīnā iespējama latviešu prese un pulcēšanās. J. Bites izdotais latviešu mēnešraksts „Latvija" nupat iegāja jau savā 14. pastāvēšanas gadā. Latvju savienība Argentīnā ir mūsu tautiešu pulcēšanās centrs. Katru trešdienu notiek sanāksmes Buenosairesā, Boedo 737, kur mitinās arī igauņu un lietuviešu biedrības. Argentīnas latvieši tiešām prot sadarboties. Savienības pēdējās valdes vēlēšanās pusi amatpersonu ievēlēja no vēlāk atbraukušajiem latviešiem. Jaunā valde: priekšsēdis J. Bite, pr. b-rs P. Ķēze, sek. V. Gusts, kas. A. Gusts un mantz. R. Kļaviņš, bet revīzijas komisija — A. Ošiņš, R. Mednis un G. Bērziņš. Par palīdzības centru uzskatāma Latviešu dāmu palīdzības komiteja. Plašā darba vadītāja ir Ērika de Tortorelli. Tikpat liela palīdzības nozīme arī Baltijas imigrācijas sadarbības komisijai. Latviešu sekcijas pārstāves tajā ir E. de Tortorelli un Marija Ķēze. Pusgada laikā viņas ieguvušas ap 6500 iebraukšanas atļauju Argentīnā, kas pie šejienes iestāžu konservātisma, jāsaka pat stūrgalvības, izklausās gandrīz neticami.

Pašreiz Argentīnā ir ap 1500 latviešu. Mūsu tautiešu skaitam pavairojoties, te būtu iespējamas arī latviešu skolas, kādas jau pastāv daudzu citu tautību ārzemniekiem. Drīz atkal darbību atsāks kādu laiku slēgtās vācu skolas. Tāpat iespējams turpināt arī mūsu baznīcas dzīvi. Nospiedējā pārsvarā Argentīnā ir katoļi, un luterāņu baznīcai ir zināmā mērā tikai misionāra raksturs. Arī latviešu mākslas popularizēšanai nav šķēršļu. Buenosairesā, kur no 3 miljoniem iedzīvotāju 40 proc. ir ārzemnieki, tagad dzīvo diriģents Olģerts Bištēviņš, kuru sākumā dēvēja par „lituano", tad „eslano" (slavs) un tikai beidzot — „leton". Pēc debijas galvaspilsētas lielākajā zālē, kad Bištēviņš ar Kolona orķestra mūziķiem un pianistu Dakhausu 3000 klausītājiem diriģēja Bēthovena 4. un 5. simfoniju, mūsu mākslinieka pastāvīgai vadībai uzticēta viena no argentīniešu trīs slavenākajām filharmoniskajām vienībām — Kordovas pilsētas simfoniskais orķestris. Bištēviņam līdz augusta vidum bija jau 14 koncerti, pie kam pēdējais ar ievērojamo ungāru komponistu un pianistu Donnaniju.

Neviens Argentīnas pazinējs nenoliegs: no visiem svešatnes momentiem vissvešākais izrādās pats šejienes cilvēks. Netikumi, kas uzposti par tikumiem un tikumi, kas mums tādi nešķiet: apbrīnojama nepietnība, kad mēs sagaidām nopietnību, nopietnība situācijās, kas mūs spēj uzjautrināt, indiference iepretim tam, kas iemieso mūsu vērtības, sajūsma tur, kur mēs paliekam auksti, kūtrums un reizē tomēr uztveres svaigums, tumšas kaislības un saulaina labsirdība — viss tas samājo šajā latīņu Amerikas cilvēkā aiz nenoliedzama ārēja šarma, pat elegances. Droši vien viņš nav negatīvi kvalificējams, bet noteikti svešs eiropietim. Ārzemnieki tādēļ dzīvo paši savā sociālā atmosfairā.

Buenosairesā, augustā

Marsels Bertholds

RĪDZINIEKI SVĒTDIENĀS VĀC DRUPAS

ZEMNIEKIEM AIZLIEGTS PĀRDOT LABĪBU UN MAIZI — KOMŪNISTI NEMIERĀ AR RAŽAS IEVĀKŠANU — ARĪ LOPI APVIENOTI ARTEĻOS

„Cīņa" ziņo, ka Latvijas PSR ministru padome sākot ar 1. augustu, aizliegusi kolchoziem, kolchozniekiem un viensētu zemniekiem pārdot un mainīt graudus, miltus un maizi, kamēr viņi nebūs izpildījuši labības piegādes plānu valstij. Labības, miltu vai maizes pārdošanai vai maiņai jāsaņem ministru padomes atļauja pēc tam, kad visā republikā būs izpildīts noteiktais plāns labības piegādē valstij (atdoti aizdevumi, nodotas obligātās nodevas valstij, samaksāts graudā par mašīnu — traktoru staciju darbu). Kā ražas novākšana un šī lēmuma izpildīšana sekmējas, to pasaka „Cīņa" kādā citā numurā:

„Gatavojoties ražas novākšanai, Jelgavas apriņķī starp lauku darba ļaudīm vāji izvērsts politiskais masu darbs. Cīņā par ātrāku ražas novākšanu un saistību nokārtošanu ar valsti pirms termiņa zemnieki vadīti nemākulīgi, un šī cīņa nav padarīta par plašu masu kustību. Apriņķī maz tādu pagastu un ciemu, kur tautas sapulcēs apspriests lēmums par ražas novākšanu un lauksaimniecības produktu sagādes nodrošināšanu 1948. gadā. Tādēļ daudzi pagasti, tāpat kā apriņķa izpildkomitejas lauksaimniecības nodaļa mīnājas uz vietas, nevar uzsākt ražas novākšanu, aizkavē plauju, kulšanu un labības piegādi valstij, ļauj labībai birt uz lauka. Neviens apriņķī par šo bezdarbību neuztraucas, nesauc vainīgos pie kārtības, neviens neuztraucas, ka Garozas pagasta izpildkomiteja vēl tagad nezina, cik pagastā ir darbam sakārtotu kuļammašīnu, tām nav vēl noteikti maršruti, nav nozīmēti kulšanas punkti."

Tanī pašā laikā Jānis Grots kādā „dzejojumā" par ražas novākšanu saka:

— Aizdun kuļmašīnu dziesmas
gaisos,
Kolchozos jau graudu kalni spīd,
Un tad vezumos un smagos maisos
Tie uz gaišām tautas klētīm slīd.
Visi brigadieri, posminieki,
Vienā solī, vienā darbā iet,
Visiem vienas rūpes, vieni prieki,
Visiem Kremļa zvaigznes sirdī
zied. —

Kā šī zvaigzne „zied" un kā rīdzinieki pavada svētdienas, par to „Cīņa" raksta 8. augusta numurā:

„Ap 12 000 Rīgas darba ļaužu šai svētdienā piedalījās Iekšrīgas gruvešu novākšanas talkā. Gruvešu aizvešanai, ko galvenā kārtā trasportēs uz Daugavmalu krasta uzbēruma nostiprināšanai, darba vietas dos ap 350 automašīnu un vienu kravas tramvaju. Lai darbs veiktos sekmīgi, katram rajonam un organizācijai iedalīts savs gruvešu novākšanas iecirknis. No Kirova rajona vien būs ap 3500 talcinieku, bet no Proletāriešu — 2000. Staļina rajons dos ap 1600 talcinieku un 55 automašīnas, kas katra izvedīs 5 būvgružu kravas. Šis rajons šogad no Iekšrīgas izvedis jau ap 5000 kbm gruvešu. Pirmā kārtā jāstrādā pie Rātsnama laukuma aptīrīšanas un Melngalvju nama atlieku novākšanas. Sagrauto namu drupu un dzelzs lūžņu novākšana turpināsies ik svētdienas." —

Padomju Savienības Augstākās padomes prezidija priekšsēdis Šverņiks sociālistiskā darba varoņa nosaukumu piešķiris Oktes zirgkopim St. Katkovskim. Viņam pasniegts arī Ļeņina ordenis un zelta medaļa „Sirpis un āmurs". Par šo lēmumu „Cīņa" raksta: „Aug darba prasme, aug tā apjoms. Šo pavasari b. Katkovskis deva solījumu biedram Staļinam: iegūt no 25 ķēvēm 25 kumeļus un visus tos izaudzēt. Solījums izpildīts. (!) Visas kēves jau atnesušās:

Par Jērcēnu pagastu „Cīņa" raksta, ka tur nodibināts lauksaimniecības artelis „Cīņa". Artelī apvienotas 263 slaucamas govis, teļi un 164 darba zirgi.

VIDBERGU AICINA UZ RĪGU

Rīgas dailamatniecības vidusskolas direktors J. Ērglis „Cīņā" ievietojis šādu aicinājumu: „Rīgas dailamatniecības vidusskolai vajadzīgs speciālists stikla gleznieccībā, kāda speciālitāte ir mākslinieka Vidbergam. Tāpēc griežos pie Vidberga: — brauciet šurp — pieņemsim darbā. Vecais Brencēns — stikla speciālists — aizņemts mākslas akadēmijā."

KO PAR BERLĪNI ZIŅO RĪGĀ

„Cīņa" raksta, ka sākot ar 1. augustu padomju militārā administrācija uzsākusi visas Berlīnes iedzīvotāju apgādi ar pārtikas produktiem.

Galvas naudas atlikumu izmaksās 6. un 7. septembrī

Pēc Minchenes pārtikas pārvaldes paskaidrojuma, atlikušo „galvas naudas" daļu DM 20.— noteikti izmaksāšot 6. un 7. septembrī pārtikas kartišu izdales vietās. Šīs izmaksas skaidrā naudā saņems tikai tās personas, kas nav iesniegušas kādā vecās naudas iemaksu vietā veidlapu A un kurām tādēļ nav konta. Personām, kam tāds ir, galvas naudas atlikumu automatiski ieskaitīs šai kontā.

LATVIEŠU inženieru apvienība trimdā, lai apzinātu arī ārpus Vācijas dzīvojošos inženierus, architektus un technikus, aicina kolēģas paziņot savas dzīves vietas un sniegt raksturojumu par dzīves un darba apstākļiem. Germany, (14a) Esslingen/N., Hindenburgstr. 35, Latvian Camp, Association of Latvian Engineers in Eksile. Ārpus Vācijas iznākošie laikraksti lūgti šo informāciju pārdrukāt.

Cilvēki putekļos un saulē

VIRCBURGAS DRUPU REPUBLIKAS ŠĪDIENAS SEJA

Laikam nav pelēkākas nometnes par Vircburgas centrālo. Drupas, smiltis un putekļi visapkārt. Kād pār nometnes laukumiem aizdrāžas auto, uzmutuļo gaisā tāds putekļu mākonis, kā Bikini salā pēc atombumbas eksplozijas. Tikai pēc laba brīža var atkal saskatīt bērnu galviņas, kas smilšu kastē būvē paši savu spēļu nometni. Pieaugušos dienas laikā tagad redz stipri mazāk kā agrāk. Pat viszvērinātākie „brīvkungi" sameklējuši kādu darbu. Kam neizdodas to atrast pašu mājās, nevilcinās izmantot katru iespēju strādāt arī citur. Tā apmēram pussimts vircburģiešu pieteikušies darbam Šveinfurtē, kur paredz ierīkot jaunu emigrācijas centru. Arī darba rotās kaira emigrējušā vietā tūliņ pieteicas vairāki jauni kandidāti. Bet darba rotas vīri no savas puses neaizmirst arī nestrādātājus, saprazdami viņu pašreizējo neapskaužamo stāvokli. Tā Manheimā nodarbinātās rotas vīri nolēmuši ziedot daļu savas algas, lai palīdzētu Vircburgas invalidiem iegādāties protēzes, kā arī aizmaksāt protēžu remontus.

Kultūrālā rosība, par spīti materiālajiem grūtumiem, drupu republikā nav apsīkusi. Kaut arī klausītāju skaits mazāks, turpina darboties Tautas augstskolas, valodu un praktiskie arodu kursi. Sarīkoti prof. J. Siliņa, doc. P. Radziņa, J. Druvas un E. Andersona priekšlasījumi. Nometnes teātris sāk iestudēt bērniem „Sarkangalviti" Arī operas ansamblis turpina darbu, „Traviatas" pārstudējumam par konsultanti pieaicinādams Adu Benefeldi.

Lai bērniem saules dienās sagādātu veldzi, nometnē ierīkots peldbaseins, kur notiek arī apmācības peldēšanā. Mazo priekam vēl sarīkoti plaši bērnu svētki, kuros ieradās arī mil. pārv. pārstāvis majors Kēls, solīdamies rūpēties, lai viņa dzimtajā pilsētā vāktu Ziemsvētku dāvanas Vircburgas DP bērniem! Nopietna un strādīga vasaras saulē kļuvusi Vircburgas seja. T.Z.

Nometņu dzīve

DĀNIJĀ mirušajiem tautiešiem cels pieminekli pēc L. Stepes meta. Piemineklis izmaksās ap 4000 dāņu kronu. Šo summu cer savākt no Dānijas latviešu ziedojumiem.

DEDELSTORFAS nometnē, angļu joslā, Daugavas Vanagu nodaļa paredz iekārtot koku apstrādāšanas darbnīcu, lai ražojumus ieplūdinātu arī vācu tirgū, kur šis mantas sameērā dārgas. Daži invalidi un vecāki vīri ļoti veikli grebj koka karotes. Nometnē pašreiz mīt 700 latvieši un 600 lietuvieši. Iedzīvotāji paši izbūvējuši arī dievnamu, kas atgādina mazu skaistu Latvijas lauku baznīciņu.

BALTIEŠI kopējā kooperatīvā apvienojušies Minchenes Varnēra kazarmju nometnē. Uzņēmums, kurā ir 606 biedri, no savas peļņas atbalstījis pat baltiešu centrālās organizācijas. Valdē darbojas 3 latvieši (Būmanis, Danilovs, Rudzītis), 3 lietuvieši un 1 igaunis.

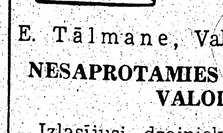

VĒSTULES REDAKCIJAI

E. Tālmane, Valkā

NESAPROTAMIES VAIRS SAVĀ VALODĀ

Izlasijusi dzejnieka Andreja Eglīša rakstu Latvijā par to, ko Zviedrijas latviešu nesaprot un šejienes atbildes uz to, ar skumjām konstatēju, ka starp tautiešiem rodas distance — nesaprašanās pat tēva valodā runājot.

Andrejs Eglītis cīnās par tautas eksistences pamatnoteikumiem — tautas garu un godu. Skumji, ka viņa sirsnīgi domātie vārdi tam jāsaņem atpakaļ.

Mums neklājas viegli, taču ir jādis — un tie arī ir latvieši, kam šobrīd klājas vēl nesalīdzināmi jaunāk. Pirms pārmetīsim un aizstāvēsimies, jautāsim ar dzejnieces Strēlertes patiesiem vārdiem pašī sev: „Cik pats tu gaišs šai tumšā naktī bijis?"

arētu iespējas

BUENOS AIRESAS

ja — A. Ošiņš, R. Mednis [illegible] Bērziņš. Par palīdzības centra atāma Latviešu dāmu palīdz- komiteja. Plašā darba vadītāja rika de Tortorelli. Tikpat liela dzības nozīme arī Baltijas [illegible] ijas sadarbības komisijai. Lat- u sekcijas pārstāves tajā ir 2. Tortorelli un Marija Ķēze. Pa- a laikā viņas ieguvušas ap 6500 aukšanas atļauju Argentīnā. Vai- šejienes iestāžu konservāti- a, jāsaka pat stūrgalvības, iz- sās gandrīz neticami.

šreiz Argentīnā ir ap 1500 lat- u. Mūsu tautiešu skaitam pa- ojoties, te būtu iespējamas ar- iešu skolas, kādas jau pastāv dzu citu tautību ārzemniekiem atkal darbību atsāks kādu lai- slēgtās vācu skolas. Tāpat je- ams turpināt arī mūsu baznīcas i. Nospiedējā pārsvarā Argen- ir katoļi, un luterāņu baznīcai zināmā mērā tikai misionāra turs. Arī latviešu mākslas pa- rizēšanai nav šķēršļu. Buenos- ā, kur no 3 miljoniem iedzī- ju 40 proc. ir ārzemnieki, tagad o diriģents Olģerts Bištēvins sākumā dēvēja par „lituano", eslano" (slavs) un tikai beidzot leton". Pēc debijas galvaspilsē- ielākajā zālē, kad Bištēvinš ar na orķestra mūziķiem un pia- Dakhausu 3000 klausītājiem ēja Bēthovena 4. un 5. simfo- mūsu mākslinieka pastāvīgai pai uzticēta viena no argentī- trīs slavenākajām filharmo- jām vienībām — Kordovas pil- simfoniskais orķestris. Bištē- n līdz augusta vidum bija jau ncerti, pie kam pēdējais ar ie- amo ungāru komponistu un stu Donnaniju.

viens Argentīnas pazinējs ne- gs: no visiem svešatnes mo- iem vissvešākais izrādās pats es cilvēks. Netikumi, kas uz par tikumiem un tikumi, kas s tādi neškiet: apbrīnojama nē- tnība, kad mēs sagaidām nē- bu, nopietnība situācijās, kas spēj uzjautrināt, indiference ie- n tam, kas iemieso mūsu vēr- sajūsma tur, kur mēs paliekam i, kūtrums un reizē tomēr uztve- svaigums, tumšas kaislības un ņa labsirdība — viss tas samīļo latīņu Amerikas cilvēkā ar iedzama ārēja šarma, pat ele- s. Droši vien viņš nav nega- kvalificējams, bet noteikt eiropietim. Ārzemnieki tādēļ paši savā sociālā atmosfairi nosairesā, augustā

Marsels Bertholds

Nometņu dzīve

NIJĀ mirušajiem tautiešiem ieminekli pēc L. Stepes meta neklis izmaksās ap 4000 dāņu . Šo summu cer savākt no as latviešu ziedojumiem.

DELSTORFAS nometnē, ang- lā, Daugavas Vanagu nodaļa z iekārtot koku apstrādāšanas ču, lai ražojumus ieplūdinātu ču tirgū, kur šīs mantas se- dārgas. Daži invalīdi un ve- īri ļoti veikli grebj koka ka- Nometnē pašreiz mīt 700 lat- un 600 lietuvieši. Iedzīvotāji zbūvējuši arī dievnamu, kas na mazu skaistu Latvijas lau- znīciņu.

TIEŠI kopējā kooperatīvā ojušies Minchenes Varnera ju nometnē. Uzņēmums, ku- 606 biedri, no savas peļņas ījis pat baltiešu centrālās zācijas. Valdē darbojas 3 lat- (Būmanis, Daņilovs, Rudzītis) vieši un 1 igaunis.

VĒSTULES REDAKCIJAI

lmane, Valkā

PROTAMIES VAIRS SAVĀ VALODĀ

ījusi dzejnieka Andreja Eg- kstu Latvijā par to, ko Zviedr- atviešu nesaprot un šejienes s uz to, ar skumjām konsta- a starp tautiešiem rodas dī- — nesaprašanās pat tēva va- nājot.

ejs Eglītis cīnās par tautas nces pamatnoteikumiem — garu un godu. Skumji, ka vi- nīgi domātie vārdi tam jā- atpakaļ.

s neklājas viegli, taču ir lau- un tie arī ir latvieši, kam klājas vēl nesalīdzināmi lie- irms pārmetīsim un aizsti- s, jautāsim ar dzejnieku es patiesiem vārdiem no- Cik pats tu gaiši šai tumšā ijis?"

Kremļa stiprās un vājās puses

Angļu komentātors mēģina atšifrēt padomju rīcību

Londonas svētdienas preses spriedumam, ka varunas Maskavā var dot tikai niecīgus panākumus, pievienojas arī pazīstamais angļu komentātors Skutetors. Laikrakstā „Sunday Times" viņš publicējis apcerējumu, kurā analizēti padomju politikas pamatprincipi. Skutetors pieņem hipotēzi, ka krievi jau priekš gada nolēmuši visiem līdzekļiem nostiprināt savu ietekmi Eiropā. Zināms, būtu labi, ja to varētu panākt bez kara, bet sliktākā gadījumā arī karot. Par pierādījumu savam pieņēmumam Skutetors min apvērsumu Čechoslovakijā, Berlīnes blokādi, nemierus Malajā un Burmā. Kopš gada krievi sākuši drudžaini iepirkt arī kaučuku, svarīgās izejvielas vilnu un kokvilnu.

Tikai divās vietās Padomju Savienības nodomi līdz šim nav reālizējušies tā kā cerēts. Viena vieta ir gaisa koridors uz Berlīni. Maskava bija pārliecināta, ka tas nefunkcionēs un berlīnlešus apdraudēs bads. Tādā gadījumā sabiedrotajiem vajadzētu izšķirties, vai nu Berlīni labprātīgi atstāt, vai arī blokādi salauzt ar bruņotu varu. Abējādi Padomju Savienība būtu ieguvēja, jo karu būtu uzsākusi nevis Maskava, bet Vašingtona un Londona. Lai gan gaisa koridors funkcionē, tomēr notikumu tālāku attīstību tas var aizkavēt vienīgi par dažiem mēnešiem.

Otra vieta, kur Padomju Savienības nodomi nav piepildījušies, ir Dienvidslavija. Ka Tito varēs tik ilgi noturēties, to laikam Maskava negaidīja. Raksta beigās Skutetors brīdina Lielbritaniju, loti uzmanīgi novērtēt notikumu tālāko attīstību. Ja arī daži apstākļi padomju plānus var uz kādu laiku aizkavēt, pēc britu publicista domām, karš tomēr iekotries nenovēršams.

Citādu viedokli par Padomju Savienības politiku izsaka „New York Herald Tribune". Kas Staļinam nodomā — saka laikraksts — to nezina neviens. Bet pašreizējie notikumi un apstākļi ap viņu noteikti iespaidos Kremļa tālākos lēmumus. Jāzina, ka Kremlim bieži jāizjūt vilšanās. Kara beigās varēja pieņemt un tam arī tiecīja, ka Padomju Savienības militārās varas pārākums un komūnistisko sabiedroto spiediens Krievijai nodrošinās kontroli pār lielāko Eiropas daļu un Vidējiem austrumiem. Šis cerības tomēr nav piepildījušās. Ir pierādījies, ka komūnisti Rietumeiropā ne legālā, ne nelegālā ceļā nespēj iegūt varu. Ar amerikāņu palīdzību rietumi sāk izrādīt izveselošanās pazīmes. Rietumeiropa un Amerika militārā ziņā apvienojas. Kremlis cietis neveiksmi pat tur, kur tā ekspansijas politika parādījās vispilgtāki — Irākā un Grieķijā. Bet kas Kremli vēl vairāk var nomākt nekā šī vilšanās, tas ir nemierīgums viņa paša mājās, tais plašos apgabalos, kur kopš kara beigām uzturas padomju armija. Ik dienas kļūst skaidrāks, ka Tito pretošanās ir tikai vēl kāda lielāka jaunuma simptoms. Berlīnē cik neticami tas arī izklausās, pat SED komūnistiskās jaunatnes sekcija apzīmējusi krievu Berlīnes blokādi par noziegumu pret cilvēcību. Vācijas padomju joslā slēdz fabrikas un saimniecība ir tuvu sabrukumam. Tikai padomju armijas klātiene spēj apturēt neapmierinātības atklātu izpausanos.

Arī Polijā parādījusies Tito slimība, ko iezīmē partijas šķelšanās nacionālā un Maskavas spārnā. Čechoslovakijā pazīstamie čechu komūnisti Gotvalds un Klementis arī parādījuši neatkarības centienus. No Ungārijas saņemtas līdzīgas ziņas.

Ķīnas komūnistiskā partijā, kas ir stiprākā komūnistiskā partija ārpus Padomju Savienības, tāpat parādījušies skaidri Tito slimības simptomi.

Var jau teiktā nozīmi pārspīlēt, — saka „New York Herald Tribune", un sacīt, ka komūnistiskā struktūra sabrūk. Bet tas nebūs pareizi. Padomju armija arī uz priekšu paliek stiprākā militārā vara kontinentā, un Kremļa rīcībā ir miljoniem uzticīgu un paklausīgu kalpu visā pasaulē. Bet tas nenozīmē, ka Kremlim un politbirojam nebūtu jārēķinās ar Padomju Savienības pozīciju vājumu.

BBC

Drāmatisks brauciens

Kāda bulgāru preču kuģa trīs virsnieki, kad kuģis atradās ceļā no Melnās jūras uz Albāniju, apdraudēja kuģa kapteini ar ieročiem rokā un piespieda viņu mainīt paredzēto maršrutu. Kuģis nebrauca vis tālāk uz Albāniju, bet iegriezās Istanbulā, kur trīs virsnieki nodeva sevi Turcijas iestāžu rīcībā, paskaidrodami, ka viņi esot bēgļi no komūnisma.

Bulgārijas valdība iesniegusi Turcijai protesta notu, kurā pieprasa izdot bulgāru virsniekus, kas izbēguši lidmašīnā. Arī šī bēgšana notika visai dramātiskos apstākļos. Virsnieki nonāvējuši lidmašīnas pilotu un pēc tam laimīgi nolaidušies Turcijā. Turku valdība paziņojusi, ka virsniekus tā uzskata par politiskiem bēgļiem un par pilota nonāvēšanu tiesās pati.

M

Patiesības zāles tiesu rokās

Atsaucoties uz atkārtotiem ziņojumiem laikrakstos, ka tiesu praksē tagad lietojot īpašas iešļircinājumu zāles, kas piespiež cilvēku teikt patiesību, vācu dabzinātņu mēnešraksts „Orion" apcer šādu iešļircinājumu iespējas un atzīst, ka zināmā mērā tas tiešām tā ir. Neesot gan iespējams ķīmiskiem līdzekļiem piespiest cilvēku runāt tikai patiesību, bet kopš kāda laika esot atrasti ķīmiski preparāti, kas lielā mērā iespaido cilvēka gara spējas un kas sekmīgi lietojami arī tiesu nopratināšanās. Jau 1942. gadā vācu psichiatrs Stokerts esot novērojis, ka narkozes līdzeklis Evipans dīvaini ietekmē cilvēka psīchi, ja to nelielos daudzumos iešļircina tieši vēnās. Vispirms Stokerts novērojis iedarbību pie garā slimiem, pēc tam arī pie veseliem cilvēkiem. Ja vēnā iešļircinot apm. 2 kubikcentimetru desmitprocentīga Evipana šķidinājuma, tad tas neiedarbojoties kā parasti narkoze, bet cilvēks paliekot pie samaņas, uztverot visus notikumus ap sevi, bet kļūstot arī ļoti valsirdīgs un atklājot lietas, ko parasti slēpj un sevišķi labprāt un sīki runājot par satraucošiem dvēseliskiem vai fiziskiem konfliktiem pagātnē. Šo atklātību izskaidro ar Evipana iedarbību uz zināmiem smadzeņu centriem. Ja cilvēkam, kam iešļircināts Evipans, pievienojot elektrisko viļņu reģistrēšanas aparātu, ar ko pētī sirds un arī smadzeņu vibrācijas, tad jau apmēram minūti pēc iešļircinājuma izdarīšanas varot konstatēt ievērojamu smadzeņu vibrāciju maiņu.

Gandrīz vienlaicīgi ar vācu psichiatriem arī angļu-sakšu chirurgi novērojuši līdzīgas parādības pēc Evipanam radniecīgu narkotisku līdzekļu iešļircināšanas asinsvados. Šis līdzeklis, ko sauc par Pentotalu, jau lietots arī tiesu praksē. Arī Francijā tas vienā gadījumā darīts, bet izraisījis juridisku skandālu. Anglijā un Amerikā juristi vēl gan nevarot vienoties vai „patiesības zāļu" lietošana tiesās vispār pielaižama.

Krievu policija 7 stundas pārmeklē Leipcigas meses apmeklē ājus

Svētdien Leipcigā atklāja kārtējo šī rudens mesi. Tajā piedalās ap 4800 izstādītāju: 800 no Rietumvācijas, 200 no Berlīnes rietumu sektoriem, no Francijas, Beļģijas, Holandes, Zviedrijas, Norvēģijas, Dānijas, bez tam no Polijas un citām Austrumeiropas valstīm. Izstādes apmeklētājiem no Vācijas rietumu joslām nekādu īpašu atvieglojumu nav. BBC svētdien ziņoja, ka 600 meses apmeklētāju, kas devušies uz Leipcigu no Reinzemes, sestdien pie padomju joslas robežas aizturēti. Krievu militārā policija 7 stundas nodarbojusies ar ceļotāju pārmeklēšanu un atņēmusi visas pie tiem atrastās padomju joslas vācu markas. Turpretim, Berlīnes krievu sektora raidītājs tai pašā laikā ziņoja, ka ap 3000 meses apmeklētāju no rietumu joslām „priekšzīmīgi aprūpēti" un katram izsniegts 20 marku liels aizdevums.

BBC, St

UZ SILLENBUCHU UN FELBACHU

Vakar uz Sillenbuchas nometni pārvietoja 172 Eslingenā privāti dzīvojošos latviešus, bet šodien uz Felbachas nometni pārvietos — 151. Par pārējo Eslingenā privāti dzīvojošo izvietošanu vēl notiek sarunas, iespējams, ka viņi līdzšinējās mītnēs varēs palikt vēl 3 mēnešus.

H. M.

DAŽOS VĀRDOS

Holandes troni pēc karalienes Vilhelmīnes 50 gadu valdīšanas vakar pārņēma princese Juliana. Karalienes Vilhelmīnes valdīšanas zelta jubilejas gadījumā visi cietuma sodi Holandē saīsināti par ceturto daļu.

Grieķu partizānu vadītājs Markoss nodibinājis militāro padomi visu politisko un militāro jautājumu apspriešanai. Baidoties no partizānu atgriešanās Grieķijā, iestājoties ziemai, Atēnu valdības karaspēks pūlas pilnīgi nosprostot visu Albānijas robežu. Virspavēlniecība ziņo par panākumiem cīņā pret nemiernieķiem. Pagaidām tiem vēl esot viegli iespējams saņemt pastiprinājumus no Albānijas. Arī Anglija gatavojas, sazinā ar ASV, protestēt pret nemiernieku atbalstīšanu no Albānijas puses.

Lidmašīna ar diviem UN novērotājiem francūziem sašauta kontroles lidojumā virs Palestīnas; abi novērotāji dabūjuši galu. Gadījumu izmeklē. Lidmašīna bijusi redzami apzīmēta. Kāds cits franču novērotājs ievainots artilērijas uguni Jeruzalemē.

Nedrošā starptautiskā stāvokļa dēļ jārūpējas par kara materiālu rezervju uzkrāšanu, paskaidroiusi municijas pārvalde Vašingtonā, pirmdien ziņoja BBC.

Itaļu komūnistu partijas vadību un politisku darbību atkal atjaunojis Palmiro Toljati, tādā kārtā izklidinādams baumas, ka kominforms viņu būtu atcēlis.

Sarkanā krusta konvencijas izstrādāšanā tomēr vajadzētu piedalīties arī Padomju Savienībai un citām valstīm, kas nebija klāt Starptautiskā sarkanā krusta konferencē Stokholmā, vienprātīgā rezolūcijā atzinusi šī konference.

Itālijas parlamentu prasa steidzami sasaukt komūnistu ietekmētā itaļu arodbiedrību savienība, sakarā ar nesenām komūnistu apcietināšanām.

15 milj. km 2 mēnešos nolidojušas amerikāņu lidmašīnas Berlīnes apgādei, 16.000 lidojumos piegādājot pāri par 100.000 t jeb 10.000 vagonu preču. Turpmāk dienā piegādāšot arī 30 t avīžu papīra.

Nujorkā ieradies Īrijas ministru prezidents Kostello. Labi informētas politiskas aprindas domā, ka notiks apspriedes par atbalsta punktiem.

Bavārijas territorijā piektdien 10 km dziļi ielidoja vairākas divmotorīgas Čechoslovakijas lidmašīnas. Kopš jūnija sākuma tas bija jau piektais šāda veida robežu aizkarums no Čechoslovakijas puses.

3000 komūnistu partijas biedru apcietināti Albānijā par to, ka viņi nav deklarējuši savu nostāju kominforma pusē.

Četrus vācu ģenerālus — feldmaršalus Brauchiču, Rundštetu un Manšteinu un ģenerāli Štrausu, kas atrodas gūstā Anglijā, drīzumā tiesās par kara noziegumiem. Daļa angļu preses nepamierināta par tik ilgi novilcinātu prāvu.

Lētu patēriņa preču, apģērbu, apavu un mājsaimniecības piederumu steidzamu sagādi iedzīvotājiem izplānojusi apvienotā joslu saimniecības pārvalde, ieskaitot šai plānā rūpniecību, amatniecību, tirdzniecību un kooperāciju.

Jau uzvārīta ēdiena piegādi Berlīnei apsver amerikāņu un angļu iestādes, lai ietaupītu Berlīnē kurināmo. Uz Frankfurti aicināts no ASV kāds dažādo konservēšanas veidu speciālists.

50.000 „Die Neue Zeitung" fotokopijas sagatavojot amerikāņu militārā valdība izdalīšanai padomju joslā, kur rietumu laikrakstu sadalītājus un lasītājus vajā. Fotokopēto laikraksta eksemplāru viegli varēšot noslēpt kabatā vai kurpē, angļu vo „Newsweek".

Karstuma vilnis ASV prasījis 150 cilvēku upuru, no tiem 26 Nujorkā.

Karstākā diena, ko Nujorka jebkad piedzīvojusi, bija 26. augusts, kad temperatūra sasniedza 47,3° C. Daudzās vietās ASV strādnieki pamet darbu. Arī Kanādas provincē Kvebekā temperatūra sasniedza 41° C.

JAUNATNES DARBA VIENĪBAS UZ KARA PIEMEKLĒTĀM ZEMĒM

Kaut gan katoļu baznīca Pasaules baznīcu konferencē Amsterdamā nepiedalās, visas Holandes katoļu baznīcās svētdien notika konferenci veltītas meses. Tās ierosinājis Utrechtas biskaps, norādidams, ka mīnētās konferences centieni pasaules baznīcu un miera problēmas labā pelnī atzīšanu.

Vienā laikā ar baznīcu pārstāvjiem apspriežas Amsterdamā 100 jaunatnes organizāciju pārstāvju no 45 valstīm. Viņi lūguši baznīcu konferenci kādā no konsabulcēm uzklausīt jaunatnes priekšlikumus. Tie attiecoties uz vispārējo jaunuzbūvi un jauniešu darba vienību nosūtīšanu uz kara smagāk piemeklētām zemēm. Šādas starptautiskas jauniešu darba nometnes jau nodibinātas Francijā, Italijā un Vācijā.

BBC

Komūnisti atjauno spiedienu Somijā

Pēc tam, kad komūnisti nesenajās parlamenta vēlēšanās Somijā cieta neveiksmi, pusotra mēnesi Maskava klusēja, bet nupat sākušies pārmetumi jaunajai Fagerholma valdībai. Maskavas laikrakstu uzbrukumam, kas sākās jau pirms pāris nedēļām, pievienojās arī radio. Somijas valdība, teikts Maskavas radio raidījumā, esot nemitīgs reakcijas cinas rezultāts pret tautas demokratiem. Valdība nekādā ziņā neatbilstot tautas gribai, bet tajā bagātīgi esot pārstāvēts Somijas „antikomūnistiskais bloks", kas sastādoties ne elementiem, kuri allaž atbalstījuši „internacionālo reakciju". Padomju komentārā, kas izliekas neko nezinām par komūnistu neveiksmi vēlēšanās, tālāk uzsvērts, ka bez panākumiem esot palikuši tautās demokratu centieni izveidot „demokratisku" koalicijas valdību, jo „pilsoniskās partijas gribēja no politiskās dzīves izolēt plašas tautas masas". Tautas spēcīgā pretestība jaunajai valdībai izpaužoties veselā virknē protestu, un strādnieki ieņemot stingru nostāju".

Komūnisti mēģinājuši intensīvizēt savu ofensīvu arī pēc cita vecu vecā paņēmiena, inscenējot ostas strādnieku streikus Abo un pazīstamajās „Arrabia" porcelāna fabrikās pie

„Mazā tautiņ, uāc nu šurp!"
The Detroit News karikatūra

Helsinkiem. Streiks tomēr pēdējā brīdī novērsts.

Somijas valdība arī šoreiz no komūnistu trikiem nav nobijusies, un ministru prezidents Fagerholms pirms dažām dienām paskaidrojis, ka, kamēr viņa kabinets palikšot amatā, Somijā kārtība esot nodrošināta, protams, reizē uzturot labas attiecsmes ar Padomju Savienību. Fagerholma valdības drosmi pasvītro arī tas, ka taisni vienā laikā ar komūnistu jaunās ofensīvas sākšanos, publicēts izmeklēšanas komisijas ziņojums par somu politiskās policijas darbību iekšlietu ministra komūnista Leino laikā.

SARGTORŅI UZ POLIJAS UN VĀCIJAS ROBEŽĀM

Angļu licencētais Berlīnes laikraksts „Der Tag" pagājušajā nedēļā ziņoja, ka Polijas valdība Maskavas sarunu dēļ esot kļuvusi loti nervoza un baidoties par iespējamu vienošanos Vācijas jautājumā uz Polijas rēķina. Polija pēdējā laikā esot sākusi gar Oderas-Neises līniju ik viena kilometra attāluma celt sargtornus. Katrā tornī pastāvīgi atrodoties posteņis ar diviem sargiem, kam uzdots bez brīdinājuma šaut uz katru personu, kas no vācu puses tuvotos robežai. Bez tam laikraksts apgalvo, ka arī vācu robežapsardzība gar Oderas-Neises līniju pastiprināta. Pierobežas apgabalā esot noteikts izejas aizliegums laikā no pusnakts līdz pl. 4 rītā.

SL

Krieviskošana Austrumprūsijā

Padomju joslas vācu saimniecības komisijas galvenā pasta un telefona pārvalde publicējusi sarakstu par „Kaļiņingradas apgablā" grozītiem vietu vārdiem. Agrākajā Austrumprūsijā, kur Kēnigsberga jau agrāk pārdēvēta par Kaļiņingradu, tagad pārdēvētas vēl sekojošās pilsētas: Kranca par Selenogorodsku, Ebenrode par Nesterovu, Eitkūni par Čkalovu, Fišhauzena par Promorsku, Frīdlande par Pravdinsku, Gerdauena par Železnodorožniju, Gumbinena par Gusevu, Heiligenbeila par Mamonovo, Insterburga par Černakovsku, Labiava par Poļesku, Neikūrena par Pionersku, Pillava par Baltijsku, Prūsijas Eilava par Bagrationovsku, Raušena par Svetlogorsku, Taplava par Gvardeijsku, Rozitena par Ruebāči, Tilzīte par Sovjetsku un Vēlava par Znamensku.

SL

Latvieši – DP labākie vieglatlēti

Latviešu, lietuviešu, igauņu, poļu, ungāru, ukraiņu, slovaku un dienvidslavu vieglatlēti sestdien un svētdien Nirnbergā sacentās INPOPF un pasaules YMCAs organizētajās DP meistarsacīkstēs. Virs greznā stadiona plīvoja 8 tautu karogi, orķestris atskaņoja tikpat daudz himnu un pēc tam 2 dienas turpinājās interesantas sacensības. To kopvērtējumā 1. vietā izvirzījās latvieši ar 50 p., 2. lietuvieši 44 p., 3. igauņi 27 p., 4. ukraiņi 16 p. un 5. ungāri 7 punti. Sevišķi sekmīgas bija mūsu vieglatlētes. Latviešu pieccīņas rekordiste Z. Ringenberga, kas Nirnbergā ieradās no Austrijas, izcīnīja 5 uzvaras medaļas. Vīriešu konkurencē pārsteidza lietuvieša Z. Puzinauskasa panākumi. Viņš palika nepārspēts visās mešanu disciplīnās. Mūsu vienību pastiprināja tikai nedaudzi angļu joslas sportisti. Viņu trūkumu sevišķi izjutām sprintā un šķēpa mešanā.

Vīriešu sacensībās 100 m skrējienā ātrākais bija K. Kovs (ig.) 11,4; 2. V. Adamkevičius (liet.) 11,7; 3. J. Nakatavičius (liet.) 11,9 sek. 200 m 1. A. Hidašs (ung.) 23,5; 2. Kovs 23,7; 3. Nakatavičius 24,3 sek. Mūsu sportisti sprintā finālu sacensībās neiekļuva. 400 m 1. V. Žemaitis (liet.) 54,2; 2. Jerve (ig.) 54,7; 3. J. Treimanis (latv.) 55,0 sek. 800 m 1. J. Treimanis 2:05,2; 2. Tams (ig.) 2:05,6; 3. Šots (ung.) 2:06,6 min. 1500 m 1. K. Upenieks (latv.) 4:18,9; 2. M. Tendis (liet.) 4:19,6; 3. V. Āboltiņš (latv.) 4:37,1 min. 3000 m 1. Tendis 9:18,2; 2. Upenieks 9:33,8; 3. Āboltiņš 9:46,1 min. 110 m barj. 1. Hidašs 16,5; 2. J. Plīsis (latv.) 17,7; 3. Tulvings (ig.) 19,0 sek. 4×100 m 1. ukraiņi 45,3; 2. lietuvieši 46,2; 3. igauņi 46,4 sek.; 4. poļi; 5. latvieši; 6. ungāri. Tāllēkšanā 1. V. Adamkevičius 6,65; 2. Tulvings 6,46; 3. E. Kurvitis (ig.) 6,41; 4. I. Dumpis (latv.) 6,05 m. Augstlēkšanā 1. Adamkevičius 1,75; 2. V. Galviņš (latv.) 1,75; 3. G. Kalniņš (latv.) 1,70 m. Kārtslēkšanā 1. Jervers (ig.) 3,30; 2. Vispass (ig.) 3,20; 3. Bundulis (latv.) 3,00 m. Lodē 1. Z. Puzinuskas (liet.) 14,64 m; 2. A. Mālšteins (ig.) 14,47; 3. N. Millers (latv.) 13,59 m. Diskā 1. Puzinauskas 42,75; 2. Poltraks (latv.) 41,59; 3. Rāgs (ig.) 38,82 m. Šķēpā 1. Puzinauskas 54,75; Āss (ig.) 48,69; 3. Gailiuss (liet.) 47,61; 4. G. Krautmanis (latv.) 47,33 m.

Sieviešu konkurencē 60 m 1. v. ieguva Siksnīte (liet.) 8,4; 2. A. Buka (latv.) 8,4 (priekšskrējienā 8,3 sek.); 3. I. Dubase (ukr.) 8,4; 4. Z. Ringenberga (latv.), kas priekšskrējienā veica distanci 8,2 sek., bet finālā vinai neveicās. 100 m 1. Ringenberga 13,8; 2. Varcaba (ukr.) 14,0; 3. Liscecinska (ukr.) 14,2 sek. 4×100 m 1. latvietes 32,0; 2. ukrainietes 32,7; 3. lietuvietes 33,2 sek; 4. igaunietes. Lodē 1. S. Baranauskaite (liet.) 11,27; 2. Ringenberga 10,92; 3. A. Celnaite (liet.) 9,19; 4. St. Sprudzeniece (latv.) 9,01 m. Diskā 1. V. Viškere (latv.) 30,73; 2. V. Bebre (latv.) 30,59; 3. Baranauskaite 30,15 m. Šķēpā 1. M. Rieksiņa (latv.) 28,19; 2. Ringenberga 27,99; 3. Baranauskaite 25,99 m. Tāllēkšanā 1. Ringenberga 4,925; 2. Lipinga (ig.) 4,76; 3. Točilauskiete (liet.) 4,72; 4. Sprudzeniece 4,715 m. Augstlēkšanā 1. Ringenberga 1,40; 2. Varcaba 1,40; 3. Sprudzeniece 1,40 m.

Mūsu izlasei briniškigs izvertas sacīkšu nobeigums, kad Fuldas nometnes ātrās meitenes Nora Ozoliņa, Alna Balode, Ausma Buka un Ruta Gangnūse ar jaunu trimdas rekordsasniegumu (32,0 sek.) izcīnīja 1. vietu 4×60 m stafetes skrējienā un pilnīgi nodrošināja latviešu pārākumu visu sacensību kopvērtējumā. DP meistarsacīkšu uzvarētājiem medaļas izdalīja pasaules YMCAs un YWCAs direktors Vācijā R. L. Tomass.

Sm.

DP meistarsacīkstes boksā latviešu sarikojumā notiks 11. un 12. sept. Vircburgā.

Amerikāņu joslas meistartitulu šachā vienībām 29. aug. izcīnīja Fišbachas YMCA, uzvarot Vircburgas YMCAs izlasi 3,5—2,5. Pie 1. galdiņa meistars Endzelins (F.) pārspēja Švarcu (V.).

Lietuviešu izlases basketbolisti 28. aug. sacīkstē Valkā pievelca latviešu vienību, kurā spēlēja Pērkons, Miezītis, Kazlevskis, Rožnais un Dumpis. Rezultāts bija 49—34 (21—19).

BERLĪNES GAISS NESOLA NEKO LABU

BIJ. SABIEDRISKO LIETU MINISTRA ALFREDA BĒRZIŅA ATMIŅAS PAR LATVIJAS BOĻŠEVIZĀCIJU „POSTA GADI"

*

Slepeni izkļuvis no komūnistu okupētās Latvijas, ministrs A. Bērziņš cauri Somijai un Zviedrijai pa ceļam uz Šveici nonāk Berlīnē, kur mēģina ievākt ziņas par Vācijas viedokli Baltijas valstu jautājumā.

*

XIV

Mēģināju sameklēt kaut kādus sakarus arī ar pašiem vācu kungiem. Nevarēdams sastapt agrāko Vācijas sūtni Latvijā fon Kotzi, satiku sūtniecības padomnieku fon Štameru. No pēdējā dabūju drūmas vēstis par apstākļiem Rīgā. Visi valdības locekļi deportēti uz Krieviju, tāpat augstākie armijas virsnieki. Sākušās vajāšanas. Jautāju, vai ir kādas cerības uz palīdzību apdraudētiem?

„Nē," Štamers atbildēja, latviešu attieksmes pret vāciešiem līdz pēdējam brīdim bija noraidītājas, pat naidīgas. Tā bija jūsu valdības kļūda. Atturēdamies no sadarbības ar mums, jūs briesmu brīdī bijāt izolēti. Ne Anglija, ne Francija palīdzību nespēj jums sniegt pat gribēdamas. Vācijā? Ja!"

Fon Štamers runāja kā no grāmatas to pašu, kas bieži Rīgā no vācu puses pēdējos gados jau bija dzirdēts. Par līgumu starp Molotovu un Ribentropu viņš nebilda ne vārda. Varbūt viņš tanī brīdī to vēl arī nezināja. Bet ja arī viņš zinātu, nacionālsociālistu politikas gudrība jau bija — meli.

Kad ieminējos par konflikta iespēju starp Krieviju un Vāciju, fon Štamers izlikās pārsteigts. Nē, nekādu nesaskaņu neesot. Taisni otrādi — savstarpīgais līgums devis abām pusēm daudz pozitīva un neviena puse neesot ieinteresēta nesaskaņas izraisīt. Tās nāktu par labu vienīgi Anglijai. Hitlera gudrā politika esot reālizējusi Bismarka ieteikumu par Vācijas-Krievijas sadarbību.

Dažas dienas vēlāk bija izdevība sastapt citu vācu kungu, par kuru teica, ka esot labi informēts par vācu nodomiem austrumos. Zināju, ka viņš ir galvenā štāba pulkvedis, bet iepazīstoties viņš bija civilā un saucās Dr. Karno. Sarunā par iespējamo Vācijas un Krievijas konfliktu, viņš Vācijas vietā lietoja vārdu „Eiropa". Vācija tobrīd jau jutās kā Eiropas saimnieks, vēl tikai Anglija stūrgalvīgi turējās pretim, bet cik ilgi? Dažus mēnešus? Nu gadu. Bet tad arī ar angļu morāli un pretestību būšot galā.

Par Baltijas valstu nākotni pulkvedis civilā bija citādās domās nekā fon Štamers. Viņš domāja, ka konflikta gadījumā starp „Eiropu" un Pad. Krieviju, uzvarētāja katrā ziņā būtu „Eiropa". Un šajā „Eiropā", kur komūnistu briesmas būtu iznīdētas, visām tautām būtu tiesības dzīvot savu neatkarīgu dzīvi. Vācija esot taisni ieinteresēta Baltijas labklājībā un neatkarībā.

Divas iestādes — kara un ārlietu ministrija — un divi viedokļi, kā par konflikta iespējām ar Pad. Savienību, tā par Baltijas valstīm. Kurā vairāk patiesības? Varbūt nevienā. Varbūt katrs kungs izteica tikai savus privātos uzskatus. Bet viens bija skaidrs — labākās divīzijas no rietumiem pārvietoja uz austrumiem un cauri Polijai lielā steigā būvēja stratēģiskus ceļus. Laikam taču kādam nolūkam.

Pirms izbraukšanas uz Šveici, ar žurnālista Berlinga starpniecību, kas vispār bija viens no vislabāk informētiem latviešiem Berlīnē, uz īsu brīdi Eiropas viesnīcā sastapos ar Gustavu Celmiņu. Pēc vairākiem gadiem tā bija mūsu pirmā un pēdējā tikšanās. Runājām par Latvijas atbrīvošanas komiteju. Celmiņš bija stipri atturīgs un šaubījās, vai vāciešiem kaut ko tamlīdzīgu cietīšot. Tiem droši vien esot gatavi savi plāni par Latviju.

Dažas reizes sastapos arī ar militāro atašeju pulkvedi Plensneru. Viņa dzīvoklī satiku vēl dažus citus mūsu karavīrus. Sevišķi uzticības pilnās attieksmēs Plensners, šķiet, bija ar pulkvedi Deglavu, Latvijas pēdējo militāratašeju Kauņā. Arī no viņiem daudz ko jaunu neuzzināju. No sarunām tikai radās ietekme, ka latvieši sašķēlušies vairākās grupās, un ka militāristi ne sevišķi uzticas Celmiņa grupai, kas it kā pratusi nodibināt kaut kādus sakarus ar nacionālsociālistu partiju.

1940. gada decembrī Berlīne no kara vēl nebija cietusi gandrīz nemaz. Visa zeme bija kā noreibusi no ātrām uzvarām Polijā, Francijā, Beļģijā, Holandē, Dānijā, Norvēģijā. Hitlers pats sevi sauca par Vācijas likteni un vācu tautas milzīgam vairākumam bija mesija. Ap viņa personu vijās visādas leģendas. Tā kāda puķu tirgotāja apgalvoja, ka ik naktis starp diviem un četriem Hitlers sarunājoties ar gariem, kas viņam pasakot, kas darāms. Tālab viss, ko Hitlers darot, esot tik pārdabiski varens.

Bet šajā gaviļu korī Hitlera slavai jau toreiz Berlīnē dzirdēju arī vienu pavisam klusu rezonanci: kāds applucis večuks, laikam bijis ierēdnis, sarunā par Hitleru man kā ārzemniekam izteica: „Necilvēks! Dievs pamestais!" — Tikko šos vārdus izteicis, večuks pats tā nobijās, ka teciņus aizmetās aiz nākamā ielas stūra.

Kaut gan Hitleram ar straujajām uzvarām bija izdevies kara darbību aizvirzīt tālu prom no „reicha" robežām, tomēr karš arī Vācijā bija jūtams uz katra soļa. Ielās dominēja militārās uniformas, ielu dzelzceļi un pazemes vilcieni pārpildīti, veikalos tikpat kā viss racionēts. Kad no Berlīnes Anhaltes stacijas gribēju doties uz Šveici, aptumšotajā stacijā tikai ar pūlēm varēju sameklēt attiecīgo vilcienu. Arī pats vilciens bija pārpildīts.

Agrāk parastais virziens no Berlīnes uz Šveici gāja caur Bazeli, tagad vajadzēja braukt caur Minceni, lai gar Bodenes ezera austrumu galu no agrākas Austrijas sasniegtu Ženevu. Bazeles līniju bija „okupējušas" Rūras ogles, kas pa taisnāko ceļu cauri Šveicei steidzās palīgā Italijai, lai bez laika nenolūztu „ass" dienvidus gals. Vāciešiem nebija noslēpums, ka itaļu tautas vairākums naidīgi Vācijai noskaņots. Kodīgie anekdoti labāk par oficiālajām draudzības demonstrācijām, līgumiem un turpmākiem kopējiem Eiropas sadalīšanas plāniem liecināja par tautas īstajām domām. Starp daudziem Berlīnē labprāt stāstītiem anekdotiem bija arī zobgalība, ka Musolini pa viesošanās laiku Berlīnē dzīvojis Bleibtreu (paliec uzticīgs) ielā. Viņa telefona numurs esot bijis 1915 — atgādinājums, ka pirmā pasaules kara laikā 1915. gadā Italija pārgāja sabiedroto pusē karā pret Vāciju.

Itālijā tāpat neskopojās ar kodībām pret Hitleru. Kad Hitlers viesojies Romā mūžīgā pilsēta krāšņi iluminēta. Kolozeums bijis tīts veselā uguns jūrā. Hitlers jūsmīgi to novērojis un pacilāti uzslavējis Musolini: „Skaisti, lieliski! Izskatās, gluži tāpat, kā reichstaga nama degšana Berlīnē pirms manas nākšanas pie varas!"

Alfreds Bērziņš

*

Turpinājumā lasiet

„SŪTŅU SANĀKSME ŽENEVĀ"

SLUDINĀJUMI

LASIET

mūsu zinātnieku rakstus: prof. Dr. K. Kundziņa — par tagadnes problēmām, prof. Dr. P. Starca — latvju nākotnes problēmām, K. Oša — jaunās zinātnes nozares parapsichoģijas, pārsteidzējiem atklājumiem (telepatija, gaišredzība, psichokinēze, brīnumdziedināšana);

par latviešu glezniecības un rakstniecības problēmām N. Strunkes un V. Kalves apcerējumos;

Andreja Eglīša, A. Švābes, P. Ērmaņa, P. Aigara, T. Zeltiņa, K. Dāles, V. Sniķeres, A. Kaugara, R. Galenieces, I. Skābardes un V. Bleika (Vlake) dzejoļus;

G. Salnā, Klāras Zāles, J. Širmaņa, T. Dangava un H. Apenāja **dailprozas darbus**;

par ideju traģēdiju (mag. Z. Kalva), kuršu cīņu ar norvēģu vīkingu Hokonu (V. Bilķins);

par Annu Brigaderi (prof. K. Kārkliņš), prof. Jāzepu Vītolu (prof. A. Ābele), prof. A. Švābi (E. Andersons), dziesmu svētkiem (prof. A. Ābele), Mahatmu Gandhī (doc. B. Ābers);

kritikas par A. Švābes Bargā laikā (J. Bičolis), P. Aigara Dieniškā maize (V. Kalve), Fr. Dziesmas Dzīvei draugos (O. Sproģere) un J. Širmaņa Kriksis (Fr. Jansons);

zinātnes un technikas nodaļā par Daugavas noteces daudzumiem nākotnes paredzēšanu u. d. c.

SAUKSMES Nr. 5/7 iznāks septembra sākumā ar iepriekš minēto, ļoti bagāto saturu un prof. L. Liberta (četrkrāsu), N. Strunkes (divām divkrāsu) gleznu reprodukcijām un A. Brigaderes un prof. Jāz. Vītola attēliem.

SAUKSMES Nr. 5/7burtnīca ar lielā formāta 64 lappusēm un blīvo saliktuvu sniedz vērtīgu lasāmvielu divu vidēja lieluma grāmatu apjomā, bet maksā tikai DM 3.—, kādēļ iegādājoties žurnālu Sauksmi, Jūs ietaupiet naudu.

APGĀDS SAUKSME,
(13b) Kempten, Allg., Königstrasse 4.
(68)

Aīda Niedra

PELNI

Daudz pasaulē gudru ir bijis,
Bet katram savs likteņa krusts,
Es brīnos par to, ka arvienu
Vēl diezgan nav kārots un justs!

Kā lūgšanu virkne ir diena,
Kur svētie un sātani lūdz,
Un dvēsele mūžam ir viena
Un mūžam nekas vēl nav gūts.

Tā aiziet šie gadi kā ziedi,
Kas vasarās plaukst un vīst,
Pār visu, ko redzēji, viedi,
Mūžības pelni līst.

Lietas, kuŗas nekārtojas pašas

23 MINŪTES KNUTA LESIŅA MITEKLĪ

Salīdzinu adresi ar dažādu izmēru misiņa durvju vizītkartēm. „Knuts Lesiņš bei Schön". — Skaisti! Esmu uzcilpojis pa pareizām kāpnēm un pēc maldīšanās Augsburgas vakara lietainajā tumsā priecīgs ilgi un spēcīgi spiežu zvana pogu. Apdomīgi paveras plaukstas platuma sprauga un parādās pazīstama seja, kas viņa kā allaž ir viens vienīgs smaids. Gribu jau laist valā savu baritonu, bet uzmanīgais durvju atvērējs mīkstajās filca čībās nostāda mutei priekšā garu un taisnu pirkstu kā ķeizara gvardu: „Kuš! Ne tik skaļi! Noslauki kārtīgi kājas un kāp tālāk uz pirkstu galiem!"

„Kā? Vai pie tevis kāds slims?"

„Vēl vairāk — dzīvokļa saimnieks mājās."

„Kas tad viņam tā par savādu ticību — uz pirkstgaliem?"

„Pavisam vienkārša neticība, ka vēlākā stundā varētu nākt ciemā kāds kārtīgs cilvēks."

Cik spēdams cenšos izpildīt visus ātrumā iegaumētos norādījumus un kā baleta solists aizbalansēju uz bīdermeijeriem pieblīvētu īsti švābisku istabu. Pats Knuts Lesiņš aizkustināts par manu priekšzīmīgo uzvešanos, atsēžas pie grāmatām noslodzīta rakstāmgalda un sāk pildīt čaulītēs tabaku, lai cieminu pacienātu. Tikmēr esmu pamanījis, ka rakstāmmašīna ar velteņos ievilktu papīru nav vis uz galda, bet uz kāda krēsla kamīna tuvumā: „Vai tad tu pie galda neraksti?"

Lesiņa sejā atkal atplaiksnās īpatais smaids: „Nepieciešamības radīts pieradums, nekas vairāk. Tā ziemā sāku un tagad turpinu. Tad citādi nevarēja — kurināmā trūkuma dēļ sala pirksti. Pierīkojos ar mugurpusi pavisam klāt pie kamīna."

Par spīti visām izskrīnētā likstām, Lesiņš tā „saklabinājis" tiešām ietekmīgi daudz. Bez izdotajām un jau izpārdotajām grāmatām vēl divas marku reforma aizkavējusi spiestuvēs — „Lietas, kuŗas nokārtojas pašas" un „Mūžības vīns".

Aizkūpinādams rakstnieka pagatavoto papirosu, jautāju: „Saki, lūdzu, kādi ir tavi ieskati par mūsu literatūru un kritiķiem, kas domā, ka labai literatūrai jābūt garlaicīgai?"

„Par kritiķiem es nepūlos domāt neko. Bet pats spēju lasīt tikai interesantas grāmatas. Kuŗa jau ar pirmajām piecām lappusēm nespēj saistīt, gar to tālāk vairs nepūlos. Rakstniekam jāprot lasīt labi un arī interesanti. Labam prozistam daudz jāmācās un jāstrādā."

Pazīstot Knutu Lesiņu pēc allaž dzīves priecīgā vaiga, nemaz negribas ticēt, ka viņš būtu tāds darba rūķis. Tomēr izrādās, ka viņš Vācijā iemācījies arī angļu valodu. Tā viņam ir četras svešvalodas: vācu, krievu, franču un angļu. „Ar to, domāju, pietiks, lai kaut cik iepazītu pasaules literatūru," viņš pats vēl piemin.

„Par darbu tagad pietiks, parunāsim kaut ko vieglāku," es ierosinu.

„Pasargi Dievs, tikai ne tē! Es zinu, cik tev skaļa balss." Knuts Lesiņš 23. minūtē pēc ienākšanas mani izstūmj laukā, pats gan tūdaļ sekodams: „Neņem launā, bet skaļi triekt labāk dosimies uz Hochfeldas nometni."

Teodors Zeltiņš

Iznākusi
A. SAULIEŠA
DARBU IZLASE
Cena DM 3.80.
LATVIJAS APGĀDS

Knuts Lesiņš

Gauži vienkārša lieta

NOVELE

I.

. . . vai es viņu pazinu? — Briksnu! Gleznu un mākslas priekšmetu tirgotāju Jāzepu Briksnu? Kuŗš gan viņu nepazina šī nožēlojamā gadsimta trīsdesmitajos gados! Ietves ieliecās un nami locījās viņa priekšā, ja viņam nejauši izgadījās pastaigāties kājām pa Rīgas ielām. Varbūt tikai ne visiem zināms, ka viņš bija provinces frizieris. Tā ir laba profesija. Es negribu teikt nekā pret šo amatu, ne pret Briksnu. Viņš pazina cilvēkus, pazina lietas un naudu, sevišķi lielu naudu. Viņš tā priecājās, kad iespieda tūkstoš latu zīmes, it kā viņam pašam piederētu spiestuve! Es nedomāju, ka viņš būtu labi pazinis mākslu, tas arī nebija vajadzīgs. Viņš bija mākslas tirgotājs. Lietas, ar kuŗām tirgojas, neatklāj pārdevējam savu dvēseli. To jūs tikpat labi varat novērot pie gleznu, kā pie zivju, lopu un degvīna tirgotājiem. Ar lietām, kuras atklāj savu dvēseli, vairs negribas tirgoties. Tās var tevi pazudināt . . . Bet ļauties pazudināties — Briksnam vismazāk būtu ienācis prātā. No sava agrākā amata viņš bija iemantojis dažus labus un ciešus principus, kuŗus mums — saviem veikala mācekļiem — reizēm klāstīja lielīgi, bet diezgan labi cirstos teikumos, kuŗiem netrūka ietekmīga spēka.

„Tā ir gauži vienkārša lieta," viņš mēdza teikt. „Starp jums, kungi, ir daži mākslinieki (viņš paskatījās manī), bet kas tā, jods, par mākslu, ja jūs neaptverat, kas ir deguna galā! Varbūt jūs neesat bijuši pie laba friziera? Es maksāju jums pietiekami, lai jūs varētu sev to atļauties, vismaz reizi nedēļā . . . Rīgā ir trīs labi frizieri, ceturtais esmu es, bet man nav vaļas jums noskūt bārdu. Tāpēc uzklausaities! — Ievērojiet: tai brīdī, kad jūsu apkalpojamais sēstas krēslā, jums vajaga ātri pašaut to viņam apakšā, ašu grūdienu, ne par garu, ne par īsu. Ja šo brīdi nokavējat, viņš vairs neapsēdīsies pareizi ne ar apustuļu lūgšanām! — Jeb viņam otrreiz jāienāk pa durvīm . . . Tas ir svarīgākais brīdis visās profesijās, kas cilvēkus apkalpo. Otrkārt: kad bārddzinis jums laiž ar pulverizātoru ūdeni virsū — atcerieties! — pirmo strūklu viņš laiž gaisā, jo tā drīkst krist uz sejas tikai, tad, kad ir pavisam smalka, līdzīga miglai. Tas atsvaidzina un ir patīkami . . . Treškārt: mēteļa pasniegšana nav kauns. Kauns ir mēteli nozagt, nevis — pasniegt! Jums to vajaga darīt tā, it kā jūs pats būtu pieradis, ka jums pasniedz mēteli: negaidīt ne pateicības, ne dzeramnaudas. — Un tā, kungi, gleznu pārdošana nav nekas cits, kā, tā sakot, garīga frizēšana. Tas ir grūts, atbildīgs un kultūrāls darbs . . . Bet visumā — gauži vienkārša lieta. Ja cilvēks izgājis no mājām, tad viņu jau var uzskatīt par gleznu pircēju. Un ja viņš ienācis mūsu salonā, tad no pirkšanas viņu var atturēt tikai jūsu neveiklība! Parastais cilvēks vienmēr ilgojās pēc kaut kā nezināma: ja viņš nenopirks gleznu, viņš ieies krogū, un tad viņš mums ir zudis . . ."

Tā mēdza runāt Jāzeps Briksna, un vai man pēc tam vēl būtu jāpiebilst, ka viņš bija patukls, gandrīz četrstūrainu, pliku galvu, sārtu seju, ašs un kustīgs, labākais pikniskā tipa paraugs pēc Balzaka! Viņš mīlēja visu: ēst, dzert, sievietes, jautru mūziku, spēcīgus anekdotus un visvairāk — savu veikalu, jo tas deva iespējas iegūt visu pārējo. — Mani viņš pieņēma darbā tādēļ, ka nebija mulķis. Tā nav lielība! Vienkārši: viņš nejutās mākslas lietās nekad pilnīgi drošs. Viņam vajadzēja kāda, kas pateiktu, kāds rādās darbs no profesionālā viedokļa. Tas nenozīmēja, ka viņš man paklausītu. Viņš tikai gribēja zināt. Viņš piemiedza acis un mēģināja sagremot svešvārdus, kuŗus viņam teicu; tad apsvēra manu viedokli, salīdzināja to ar publikas gaumi, kuŗu pazina kā savu kabatu, un izlēsa cenu, vai arī darba nemaz nenēma. „Tie ir labi," viņš teica. „Kur var apakšā pierakstīt kādu tautas dziesmas pantiņu. Un šītie, kur gleznotājs var ūdeņos ieraudzīt sevi ar visu skrāju, — tie arī ir labi." Viņš drusku smējās . . . „Šītie," — viņš savilka pieri, „es tādus negribētu sapnos redzēt! Un tādus tie zinātāji paši uzmeklē, bet — kādu pārīti mēs varam turēt izskata pēc. Izmaksāsim mākslinieciskam avansu. Kam nevajaga avansa, tas vairs nav mākslinieks, tas jau ir profesors un ar tādiem mēs nekā nevaram pasākt!"

Es biju noguris pelnīties uz stundām operas un teātŗu dekorāciju darbnīcās. Man vajadzēja Mākslas akadēmijā tikai diplomdarba, un es izlēsu, ka, kalpodams Briksnam par izsūtāmo ekspertu, atlicināšu sev vairāk ir laika, ir naudas, lai nodotos brīvajās stundās gleznošanai. Viņš nebija sīkmanis: ja nepagadījās nekā darāma, varēju sēdēt mājās dienas divas, trīs, bet — ja ievajadzējās, tad bija apkakle jāvelk reizē ar kurpēm. Pat uz satikšanos ar meiteni ejot, vajadzēja viņam piezvanīt un atstāt adresi: kuŗā kinoteātrī vai kafejnīcā sēdēsi. — Kā ar tādiem pašapzinīgiem un cietiem cilvēkiem mēdz būt, viņš reizēm likās pati laipnība un sirds draugs, kam visas vīles atārdītas. Bet — tas viss tikai šķietami. Otrā dienā viņš uzcirta balsi, un — Dievs sargi, ja tādu vakardienas sirsnīguma brīdi kāds uztvēra, lai varētu valīgāk palaisties darbā.

Gleznotājiem viņam bija ierikots mazs kambarītis ar otru ieeju no nama dzīvokļu kāpnēm. Tur omulīgi kurējās čuguna krāsniņa, un nogurušie bohēmas sirotāji, ar kuŗu darbiem viņš tirgojās, tur varēja apsildīties, uzkost marinētu siļķi vai krāsnī ceptu desu, piedzert groku vai degvīnu. Garo ceļu kuģiniekiem tā bija pieturas vieta: atkopties, uzšķilt garastāvokli, saņemt nelielu avansu un — celot tālāk. Ļoti nogurušiem bija vēl logatu noliktava ar vāļu, kur viņi varēja pasnaust, kamēr sievas viņus sameklēja vai atguvās spars tālākām dēkām.

Kambarītī tika nodarīti arī veikali, un tur priekšpusdienās iegriezās dažādi cilvēki: izstāstīt jaunākos notikumus un anekdotus, aprunāt citus un uzklausīt šo to par sevi. Tā veikals plauka. Tas bija salons ar divdomīgu nosaukumu „Concordia".

Gleznas tur īstenībā nebija pārsvarā. Plauktos bija antīkas servizes, Latgales māla trauki, tautiskas pieminlietas — koka un izšuvumi, audumi, šacha figūras, mākslas grāmatas, albumi, dažādi nicki, kuŗus varēja iepirkt par santīmiem, bet, tā kā tas bija mākslas salons, tad tie maksāja desmitkārtīgi. Tur varēja dabūt visu ko tādu, kas nodērēja 40 vai 50 gadu gaviļniekiem, darba atceru svinētājiem, kuŗus apdāvināt ar sudrablietām likās par dārgu, kaut gan kokgriezumi neiznāca lētāk.

Tas bija taisni viena janvāra mēneša pēdīgajā dienā, kad Briksna ienāca salonā ar nelielu vistokli padusē, noslēpumainu, svarīgu seju. Stingri sala, un salonā bija garām ejot sabēguši daži žurnālisti un mākslinieki.

Briksna atlika vistokli rūpīgi uz kases piestākļa un iegāja kambari novilkt mēteli. Pa to laiku mēs vīstokli mazliet aptaustījām: ciets! — ģipss, koks vai kumpis? — tika minēts. „Vecais būs nolauzis kādu kāpņu margas galu," ierunājās grafiķis Allūns, viņš bija nikns par nedabūtu avansu.

Briksna nāca atpakaļ smaidīdams, un mēs, protams, gribējām zināt, ko viņš atnesis.

(Turpinājums sekos apm. 5 numuros)

„LATVIJAS" ABONEMENTS.

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 0,80 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareille iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama: „Latvijai" (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

Chronika

Viena no izcilākām latviešu kara vienībām angļu joslā — dirig. Lietiņa vadītais Mērbekas koris izbeidzis darbību ar Vītola pieminas koncertu. Kora darbība bijusi jāpārtrauc tiklab Mērbekas nometnes likvidēšanas dēļ, kā arī daudzu koristu aiziešanas dēļ darba vienībās.

Latvju kultūra — rakstu krājums prof. A. Švābes redakcijā — iznācis A. Klāvsona apgādā Eslingenā ar A. Griceviča zīmētu vāku. Saturā prof. Fr. Baloža, prof. K. Strauberga, prof. A. Tenteļa, prof. A. Spekkes un prof. A. Švābes raksti.

Čechu emigrantu laikraksts P. Tigrida vadībā tuvākā laikā sāks iznākt Vācijas amerikāņu joslā. Setraka Djaliliana vadībā nesen sācis iznākt arī armēņu laikraksts „Banber".

NOMETŅU SKOLĀM UN GRĀMATNĪCĀM PIEDĀVĀJU:

Dabas māc. tautskolu 5. kl., ilustr.	DM 3.—
J. Brēmaņa, Sichere Schritte II	DM 2.—
Ozoliņa, Eiropas un Āreiropas ģeografija	DM 2.—
A. Ozoliņa, Vispārējā ģeografija tautsk. 6. kl.	DM 5.—

Minētās grāmatas ir labā rotātora novilkumā,

Bez tam sagatavošanā:

J. Brēmaņa Sichere Schritte III uc dalas, V. Mālkalna, Neorgan. ķīmija, ģimnaz., A. Ozoliņa, Fiz. un Eiropas ģeografija, Dr. D. Bīskapa, Lipīgās slimības.

A. OZOLIŅA APGĀDS UN GRĀMATNĪCA,
(24b) Itzehoe, Lettenlager, Kaiserstr. 18. (66)

Pārvedot mums naudu pa pastu, neaizmirstiet uz pārveduma talona otrā pusē atzīmēt, par ko Jūs maksājat.

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl." Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmermann-Str. 2.

Divi jaut

Kam piekrituša
prasījusi Pa
Maskavas saru

Ieilgušajām sarunām Ma pēdējās četru valstu pārstāvj centrs uz laiku pārsviedies u gubernātoru apspriedes par valūtas sistēmas noteikša kas, iekām būs zināmi Berlī kavas komunikē pagaidām ne šmiss pēc pirmdienas apspri Tajā no Padomju Savienības vn viņa vietnieks Višinskis. Pirmdienas apspriede Kr ties trīs pietumvalstu vēstniek stundām.

Cik zināms, pirmdien spriest dviem jautājumiem: blokādes beigšanu Berlīnē un valūtas j jumu. Kā norādīja „New Yor nes", rietumu sabiedrotie esot cētā piekrituši austrumu marka tikšanai par vienīgo likumīgo sākanās līdzekli visā Berlīnē, p sev drošas kontroles iespējas. lobvis, turpretim, esot prasījis domāju Savienībai zināmas prie cības. Rezultātā jautājuma tec ko pusi sīkāk iztirzāt uzdots valstu militārgubernātoriem.

Saskaņā ar savu valdību ins cijām, četri generāļi pirmajā spriedē sanāca otrdien, un tā vienu stundu, piedaloties arī g nātoru līdzstrādniekiem un pa dēkējiem. No angļu puses pas rots, ka sarunas Berlīnē vēl t nāsies. Četru Vācijas okupā valstu augstākie pārstāvji otrdi kās sabiedroto kontrolpadomes Berlines krievu sektorā pirmo kopš 20. marta, kad maršals S lovskis atstāja padomes sēdi. tam likvidējās viena padomes misija pēc otras, un vispār oku jas valstu attieksmes kopš tā vienīgi pasliktinājušās.

Kontrolpadomes nama pri kur sastapās četri militārgubo tori, jau pusstundu pirms sēde kuma uzvilka mastos četru oku jas valstu karogus. Daļa vācu ses pēc tam par sēdi ziņoja ar rastu, ka beidzot darbu atjaun sabiedroto kontrolpadome; ziņo dzinājās uz amerikāņu mili preses nodaļas pārstāvja paska juma pēc sēdes. Turpretim cit čāli amerikāņu pārstāvji, kas piedalījās sanāksmē, šādu pa drojumu apzīmēja par „brīvu kojumu", jo pašreizējās sarunas ine notiekot ārpus kontrolpad ietvariem, un lēmuma par tās bības atjaunošanu neesot.

Militārgubernātoru apspriežu zultātus pēc tam pārrunās un g ziems Maskavā, tā ka īstenīb gad sarunas notiek vienlaicīgi vietās. „Augsburger Tagespost noja, ka Parīzē rēķinoties ar Ma tās sarunu galīgu pabeigšanu šīs nedēļā. Pirmdienas apspr Kremļi panāktā principiālā vie nās esot radusies pēc franču ziņa priekšlikumiem, ko Parīz sniedzot par ievērojamu franču d mātijas panākumu un līdzšinējā bietu ministra Šumaņa prestiža vumā.

Angļu prese spriedumos par kavas un Berlines sarunām pē dienās ļoti atturīga un ieteic Lo tas valdībai būt ļoti piesardzīga nerunā vienošanās punktā nepa ādā sprauga, ko Maskava va tzmantot jaunu sarežģījumu ra tai. Militārgubernātoru tikš

Beneš uz nāves gultas

Kopš kāda laika bijušais Čech nākijas valsts prezidents Edu Benešs smagi saslimis. Viņš atr savā laukiņu īpašumā, uz kurieni vairāki ievērojami čechu tāji, lai slimniekam palīdzētu. Ceturtdienas vakarā Prāgā publicēts o tāds paskaidrojums, ka Beneša v tības stāvoklis ir ļoti ļauns. pēdējās dienas rīta bijušais valsts p prezidents atrodas nesamaņā, un pēdējā ātrā zūdot. Prāgā rēķinā tā turpmāko.

BBC vakar pl. 14 ziņoja, ka prezidenta biletena vakar pl. 12.30 Be tajā bijis nesamaņā un stāvoklis nemainījies.

Šveices raidītājs vakar pl. 1 ziņoja franču ziņu aģentūras Fr informāciju, ka Eduards Benešs miris jau vakarrīt.